

ACTA VAN DE SYNODE VAN NOORDWIJK (2008-2010) van de voortgezette GEREFORMEERDE KERKEN in NEDERLAND

Voorwoord

De voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland sloten in april 2010 hun vierde synodetermin af. Het was een bijzondere ervaring om de opening van deze synode in de jonge en kleine kerk van Noordwijk mee te maken.

In de periode 2008-2010 heeft de kerk van Drachtster Compagnie haar eigen kerkgebouw gekregen in Boelenslaan. Daarom heeft deze kerk besloten voortaan vGKBoelenslaan te heten.

Ds Douma-van der Molen nam in deze periode afscheid van de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude en werd predikant op Art.14 KO. Br E.Oosterhof, die de kerken met toewijding diende met zijn preekconsent, overleed in het begin van 2010.

De periode van de synode van Noordwijk is te karakteriseren als een periode van verdieping en worteling.

Behalve de notulen zijn ook de persberichten, besluitenlijsten, het vastgestelde belijdenisformulier, en enkele andere informatieve stukken in deze Acta opgenomen, opdat ook gemeenteleden en belangstellenden buiten het eigen kerkverband er kennis van kunnen nemen.

Smilde, oktober 2010

Ds A.van Harten-Tip, actuarius

Inhoudsopgave:

Notulen p 2

Bijlagen

Persberichten p 31

Besluitenlijsten p 35

Formulier voor het afleggen van de
openbare belijdenis van het geloof p 39

Verslag van de landelijke dag
op 17 mei 2008 te Garderen p 42

Christelijke theologie.... over de FaTEB p 45

ACTA van de SYNODE van NOORDWIJK van de voortgezette GEREFORMEERDE KERKEN in NEDERLAND, 2008-2010

Zitting van de synode op zaterdag 4 oktober 2008 te Noordwijk

1. Opening

De meeste afgevaardigden en gasten uit Friesland en Garderen reisden gezamenlijk per bus naar deze synodevergadering; zij waren collectief verlaat waardoor de opening van de synode ruim een half uur later dan gepland plaatsvond.

Namens de samenroepende kerk van Noordwijk e.o. opent Br A.Houwaart de vergadering. Hij heet afgevaardigden en gasten hartelijk welkom en geeft een zegenwens van Ds M. Kuiper, die verhinderd is, door. Daarna laat hij Gez.474:1,2,3 zingen, als bemoediging en opdracht. Na een dankgebed leest hij Psalm 133 en Hebrëen 10:19-25. De HERE gebiedt Zijn zegen waar broeders en zusters in liefde samen wonen en aan het werk gaan. Dat betekent vaak: samen de strijd aangaan en problemen het hoofd bieden. Dan is het zaak om standvastig te zijn. De HERE is getrouw. Hierna vraagt Br Houwaart een Zegen voor de synode en haar werk. Psalm 133 wordt gezongen.

2. Appèl nominaal

Aanwezig zijn, conform de credentiebrieven:

-van de kerk van Boornbergum-Kortehemmen: Ds K.J.Bijleveld, Br R. Reinders, ouderling; Zr W. Bosma – Bouma, diaken.

-van de kerk van Drachtster Compagnie: Ds M.J.M.Sytsma-van Oeveren, predikant; Br O. Oevering, ouderling; Br F. de Bruin, ouderling.

-van de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude: Br F. Elsinga, ouderling; Zr Y. Pijpker-Bouma, ouderling.

-van de kerk van Garderen: Ds Sj. Maliepaard, predikant; Br E. v.d. Beek, ouderling; Br T. Mulderij, diaken.

-van de kerk van Harkema: Zr I. Nicolai – Mulder, ouderling; Br J.G. Bouwer, ouderling; Br. B. van der Veen, diaken.

-van de kerk van Noordwolde: Br B. Postma ouderling; (primus); Br L. Mulder, diaken; Br W. Postma (diaken, secundus).

-van de kerk van Noordwijk: Br A. Houwaart (ouderling) en Br E. Tinga (diaken).
Er wordt geconstateerd dat er sprake is van een wettige vertegenwoordiging.

Om tot uitdrukking te brengen dat de afgevaardigden instemmen met de belijdenis, wordt staande het Apostolicum gezongen.

3. Verkiezing moderamen

De kiescommissie wordt geïnstalleerd. Deze bestaat uit de Brs van der Niet en Van der Wal en Zr Houwaart, allen belijdende leden van de kerk van Noordwijk.

De kerk van Noordwolde heeft Br B. Postma voorgedragen als scriba.

Br Houwaart vraagt aan Ds K.J.Bijleveld van Boornbergum-Kortehemmen of hij zich herkiesbaar stelt als praeses. Na het bevestigende antwoord informeert Br Houwaart of er ter vergadering nog een tegenvoordracht wordt gegaan. Dit is niet het geval. Desgevraagd verklaart Ds Bijleveld, beschikbaar te zijn als praeses; dit wordt met applaus begroet, waarna hij in deze functie wordt herbenoemd.

Vervolgens vraagt Br Houwaart aan Br B. Postma van Noordwolde of hij beschikbaar is als scriba. Na een bevestigend antwoord volgt opnieuw applaus, waarna hij in deze functie wordt herbenoemd.

Aangezien er geen voordracht is voor assessor en Br Y. Boersma niet herverkiesbaar is, wordt er een vrije verkiezing uit de afgevaardigden gehouden. Tijdens het tellen van de stemmen zingt men Gez.319:1,2,3,4.

Br Oevering krijgt vijf stemmen, Ds Maliepaard drie, Br Bouwer één, Zr Nicolai-Mulder twee, Br Elsinga zes, Ds Sytsma-van Oeveren één en Br van de Beek één. Br Elsinga verklaart dat hij beschikbaar is. Ook hem valt een applaus ten deel; hij wordt benoemd als assessor.

Er zijn geen tegenkandidaten voor de functies van quaestor en actuarius. De actuarius en quaestor van de vorige synode, Ds A.van Harten-Tip en Br G.H.Bakker, stellen zich opnieuw beschikbaar en worden met applaus herbenoemd.

Hierna draagt Br Houwaart het presidium over aan Ds Bijleveld. Deze dankt namens het moderamen voor het gestelde vertrouwen. Tevens brengt hij de hartelijke groeten over van Br Y. Boersma, die helaas niet aanwezig kan zijn.

4. Vaststelling van de agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Rondblik; hoe gaat het met de kerken?

Ds Bijleveld dankt de samenroepende kerk van *Noordwijk*. Namens deze kerk vertelt Br Tinga dat er steeds meer activiteiten worden ontplooid, onder andere met hulp van Ds Maliepaard te Garderen. Het ledental groeit nog niet erg snel. Men wil meer aan evangelisatie gaan doen. Namens de kerk van *Noordwolde* vertelt Br Mulder dat Br R. Pasterkamp voor een dag per week werkzaam is als pastoraal werker. Er zijn vier Gemeente Groei Groepen en per 5 oktober zullen de kerkdiensten worden uitgezonden via audioserver. Zr Nicolai uit *Harkema* laat weten dat het contract met de jeugdwerker voor een jaar is verlengd. Er waren in de zomertijd veel activiteiten, waaraan ook veel jongeren meededen. 160-180 kinderen namen deel aan de sportweek die werd georganiseerd. De kerk staat letterlijk in de steigers. Er is een beleidsplan, waarbij de focus ligt op de 40-50-jarigen. Er zijn binnen de gemeente opmerkelijk veel huwelijken gesloten. Voor *Garderen* meldt Br van de Beek dat er een probleem is ontstaan rond (de kosten van) de restyling van het kerkgebouw. Dit probleem is inmiddels opgelost. Het rapport ‘samenwonen’ heeft veel discussie opgeroepen. In de kerkeraad is hierover in eenheid goed gesproken, waarna een brief naar de gemeenteleden is gegaan, waarin men aangaf zachtmoedig en schuldbewust met deze materie te willen omgaan. Het bleek dat diverse gemeenteleden dachten dat van samenwonende jongeren openbare schuldbelijdenis geëist werd. De kerkeraad is ingekrompen en nu compleet; er is élan om aan de slag te gaan. Er zijn contacten in Nepal en Roemenië. *Frieschepalen-Siegerswoude*: Br Elsinga bedankt voor het in hem gestelde vertrouwen. Hij hoopt met hulp van de HERE goede invulling aan zijn taak te geven. De gemeente groeit, het jeugdwerk bloeit. Ds Douma-van der Molen kreeg een dochttertje Joëlle; moeder en kind maken het goed. Er zijn zeven Gemeente Groei Groepen. Wanneer Dr Nupanga, rector van de FATEB, Nederland bezoekt, zullen afgevaardigden van de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude kennis met hem maken. Voor *Drachtster Compagnie* spreekt Br Oevering. Men had gehoopt op doorgaande groei. Die is er op het moment niet in leden, maar wel in geloof. Er komen veel gasten in de diensten. Het ‘witte kerkje’ zal door de kerkvoogden van de PKN Surhuisterveen worden verkocht; het is nog niet bekend hoe hoog de kosten zullen zijn.

Br Reinders van *Boornbergum-Kortehemmen* meldt dat er door vrijwilligers volop wordt gebouwd. Er komen bij diverse activiteiten ook veel kinderen die naar de openbare basisschool gaan. De barbecue was een groot succes. Er zijn veel bijzondere diensten. De catechese voor groep 7 en 8 van de basisschool loopt goed, maar die voor 16+-jeugd niet. De Youth Alfacursus werd door gebrek aan belangstelling afgelast.

6. Vaststelling van de notulen van synodezitting en comitévergadering d.d. 12-04-08

Br Tinga is geen ouderling, maar diaken. Met deze wijziging worden de notulen van de synodezitting van 12-04-08 vastgesteld en met dank aan de actuarius ondertekend. Over de

notulen van het comitégedeelte van de vergadering zijn geen vragen of opmerkingen; ook deze worden ondertekend.

7. Zaken naar aanleiding van de notulen

a. Tot nu toe hebben twee kerken de door hen gebruikte liturgische formulieren (voor de bediening van de Heilige Doop, het Heilig Avondmaal, het afleggen van Openbare Belijdenis des geloofs en de kerkelijke Huwelijksbevestiging) aan de commissie kerkorde gezonden. De afgevaardigden zullen nagaan of vanuit hun kerk is gereageerd. Het formulier voor het afleggen van Openbare Belijdenis des geloofs zal als eerste worden behandeld.

b. Met betrekking tot gezamenlijke jeugdactiviteiten is weinig nieuws te melden. Br Bouwer geeft aan dat dit onderwerp is neergelegd bij de jeugdouderling.

c. De actuaire verzoekt dringend de gegevens voor het Jaarboekje 2009 aan haar toe te zenden. Dit moet vóór 1 november 2008 zijn gedaan.

d. Er is gevraagd het woord 'samenwonen' voor het betreffende rapport te definiëren. Er liggen twee voorstellen ter tafel:

Definitie 1: In dit rapport wordt onder (ongehuwd) samenwonen verstaan: het samenleven van twee mensen in een seksuele relatie, zonder dat zij wettig gehuwd zijn. (Dit rapport heeft nadrukkelijk niet het oog op ongehuwde broers of zussen, vrienden of vriendinnen die gezamenlijk een huishouding hebben zonder dat er sprake van is dat zij een seksuele relatie met elkaar hebben. Ook heeft het geen betrekking op mensen die in een werkgever/werknemerrelatie in het zelfde huis wonen zonder dat er sprake is van een seksuele relatie.)

Definitie 2: Onder samenwonen verstaan we een **duurzame liefdesrelatie** tussen een man en een vrouw (gericht op het als vriend en vriendin samenleven, als zijnde man en vrouw), waarbij geborgenheid en wederzijdse hulp en steun uitgangspunten zijn.

Onder een huwelijk verstaan wij een **levenslange verbondsrelatie** tussen een man en een vrouw, ingesteld door God, om elkaar tot hulp en steun te zijn en Gods liefde en om Gods liefde en koninkrijk te helpen bevorderen.

Verschil: Geen levenslange verbondsrelatie, niet door God ingesteld.

Br Reinders, lid van de commissie, heeft een *compromisvoorstel*, dat door de praeses aan de mogelijkheden wordt toegevoegd. Het luidt: Van 'samenwonen' wordt gesproken als liefdespartners zonder te zijn getrouwd een huishouden delen en seksuele gemeenschap met elkaar hebben, waarbij geborgenheid en wederzijdse hulp en steun uitgangspunten zijn.

Ds Maliepaard heeft moeite met het woord 'geborgenheid' in verband met ongehuwd samenwonen. Br Bakker stelt voor, het huwelijk te definiëren op basis van het burgerlijk wetboek. Iedere andere samenlevingsvorm is geen huwelijk. Anders is er volgens hem kans op een grijs gebied. Br van de Beek geeft aan dat de meest positieve definitie tegenstanders van het rapport wind uit de zeilen neemt. Ds Sytsma-van Oeveren stelt voor, het woord geborgenheid tussen aanhalingstekens te zetten. Dit wordt als *vierde voorstel* aangemerkt.

De praeses gaat voor in gebed en vraagt een zegen voor de maaltijd. Tijdens een verlengde lunchpauze hebben gasten en afgevaardigden de gelegenheid een wandeling langs het nabijgelegen strand te maken. Voor de aanvang van de middagzitting wordt Gez. 467 gezongen. De praeses dankt voor de maaltijd en vraagt een zegen over het vervolg van de vergadering.

Middels stemming spreekt de vergadering zich uit voor de 'definitie Reinders'. De praeses stelt voor dat de commissie uit eigen gelederen iemand aanwijst die de harmonisatie van het rapport voor zijn/haar rekening neemt. De vergadering gaat hiermee akkoord.

e. Acta 2006-2008. Deze zullen op korte termijn worden uitgegeven. De kosten bedragen vijf euro, exclusief verzendkosten.

8. Er zijn geen instructies uit de kerken

9. Ingekomen en uitgegane post

a. Jaarboekje Hersteld Hervormde Kerk. De actuaire zal hiervoor een bedankbrief schrijven.

b. Uitnodiging van Raad van Kerken Friesland voor brainstormdag over het gebruik van Fries in de kerkdienst op 4 oktober. Aangezien de vGKN een landelijke kerk zijn, laat men deze uitnodiging aan zich voorbijgaan.

c. Mails van en aan Br J. de Vries te Urk i.v.m. zijn verzoek om preekconsent. Br de Vries is lid van de CGK en heeft van deze kerken geen preekconsent ontvangen. Het moderamen heeft hem geantwoord: 'Er is geconstateerd dat de vGKN geen preekconsent kunnen geven aan niet-leden van dit kerkverband. Ook kunnen zij geen consent erkennen dat iemand niet heeft. Uit uw mail blijkt, dat -tot uw spijt- uw eigen kerkverband u geen consent zoals u dat wenst kan verlenen. De kerkorde van de vGKN staat in deze situatie verlening van consent binnen de vGKN in de weg.'

d. Uitnodiging voor het afscheid van de familie v.d.Toren van de CGK te Gorinchem. Helaas was niemand van het moderamen in de gelegenheid hierbij aanwezig te zijn.

10. Verslagen commissies en deputaatschappen, voor zover niet elders geagendeerd

a. Kerkvisitatoren. Br v.d.Beek rapporteert over de kerkvisite te Boornbergum-Kortehemmen, Frieschepalen-Siegerswoude en Noordwijk. De conclusies van de kerkvisitatoren luiden bij alle drie de kerken –hoewel er onderlinge accentverschillen zijn- dat er sprake is van gezond kerkelijk leven, waarbij er veel betrokkenheid en geloofsgroei in de gemeentes is.

Ds Maliepaard merkt op, dat het opvallend is dat er in het algemeen zorg is over de oudere jeugd. Hij stelt voor, gezamenlijk meer nadruk te leggen op het gebed, speciaal voor onze jonge mensen. Dit voorstel zullen de afgevaardigden laten bezinken. In reactie hierop meldt Br Elsinga dat jongeren in Frieschepalen-Siegerswoude hiervoor interkerkelijke gebedsavonden belegden. Ds Maliepaard suggereert dat deze jongeren het voortouw voor een bredere actie kunnen nemen.

b. Deputaten ad examina. Br Mulder vertelt dat deze deputaten in de afgelopen periode vijf maal in goede harmonie hebben vergaderd. Eén persoon gaf aan, beroepbaar gesteld te willen worden binnen de vGKN. De deputaten oordeelden dat deze niet moest worden toegelaten. Deputaten hebben hem erop gewezen dat hij in beroep kan gaan bij de synode. Dit heeft hij niet gedaan, waaruit geconcludeerd wordt dat hij akkoord is gegaan met de gang van zaken.

11. (Her)benoeming deputaten en commissieleden

De kerken hebben geen voordrachten gedaan.

a. Kerkvisitatoren. De huidige kerkvisitatoren, Br E. van de Beek, Ds K.J. Bijleveld, Ds T.E. Heslinga (Harkema) en Br D.J. Hoekstra (Frieschepalen-Siegerswoude), hebben niet aangegeven te willen aftreden; ook zijn zij nog steeds ambtsdrager. Aangezien er geen vragen of opmerkingen over hun functioneren is, worden zij allen herbenoemd.

b. Deputaten ad examina. Ds Douma-van der Molen heeft aangegeven te willen aftreden. De kerk van Garderen had reeds Ds Maliepaard voorgedragen. Deze wil, wegens drukke werkzaamheden, liever afzien van benoeming. Daarom wordt aan de kerk van Drachtster Compagnie gevraagd om een voordracht. Ds Sytsma-van Oeveren wordt voorgedragen; zij aanvaardt de benoeming. De overige deputaten zijn Br P. Beimers (Boornbergum-Kortehemmen), Br D. Dam (Harkema), Ds A. van Harten-Tip (moderamen) en Br L. Mulder (Noordwolde).

c. Commissie kerkorde. Deze commissie gaat verder als commissie voor liturgische formulieren. De leden, Ds J.J. Douma-van der Molen (Frieschepalen-Siegerswoude), Ds A. van Harten-Tip (moderamen), Br B. Postma (Noordwolde) en Ds M.J.M. Sijtsma-van Oeveren (Drachtster Compagnie), worden herbenoemd.

d. Commissie ‘samenwonen enz.’. Na het afronden van de taken rond het rapport wordt deze commissie opgeheven. Voorgesteld wordt dat de zittende leden, Ds A. van Harten-Tip (Noordwolde), Ds J. Maliepaard (Garderen), Zr I. Nicolai-Mulder (Harkema) en Br R.Reinders (Boornbergum-Kortehemmen) deze taak afmaken. Men gaat hiermee akkoord.

e. Contactpersonen COGG. Ds Bijleveld geeft aan, zijn taak in dezen graag te willen overdragen. In verband met de vergaderlocaties van het COGG –in het midden des lands- stelt hij voor Ds Maliepaard hiervoor te benoemen. De vergadering gaat akkoord en Ds Maliepaard aanvaardt de benoeming.

f. Zendtijd voor Kerken. Er zijn geen voordrachten; de zittende contactpersonen, Br B. Postma en Ds van Harten-Tip, zijn bereid hun werk voort te zetten; zij worden herbenoemd.

g. Onderling dienstbetoon/diaconale en zendingscommissie. Br Bakker is bereid dit werk te continueren en wordt herbenoemd.

h. Coördinator landelijke collecten. Br de Jong (Noordwolde) blijft tot 1 januari 2010 deze taak vervullen.

12. Zending

De praeses vat nogmaals de informatie over Dr en Zr v.d.Toren en de FATEB te Bangui (Centraal Afrika) samen: het betreft een Franstalige Theologische universitaire opleiding, waar mensen uit geheel Franstalig Afrika worden opgeleid om voorgangers voor de kerken op te leiden. Ook de echtgenotes van de studenten worden opgeleid voor hun toekomstige taak, en er is een christelijke basisschool voor de kinderen. Zo worden complete gezinnen gezamenlijk toegerust voor het kerkenwerk. Het onderwijs is bijbelgetrouw; gereformeerden, baptisten en pinksternisten studeren er. Dr v.d.Toren geeft er cursussen en begeleidt, veelal via internet vanuit zijn woonplaats Oxford, studenten die willen promoveren. In 2009 wil hij graag vier maanden besteden aan het onderwijs ter plaatse. De vGKN hebben uitgesproken het werk van Dr en Zr v.d.Toren te willen dragen. Dat betekent allereerst *medeleven* met de familie v.d. Toren en de opleiding, onder andere vorm door kennismaking met Dr Nupanga, de rector van de FaTEB, tijdens zijn bezoek aan Nederland in oktober 2008. Het betekent ook *gebed en morele en financiële ondersteuning van het werk*. Wanneer Dr v.d.Toren naar Bangui gaat, moet Wycliff Hall, zijn werkgever in Oxford, een vervanger aanstellen. De kosten hiervoor, plus de reis, zullen ongeveer € 20.000,- bedragen. Het moderamen heeft aan de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude gevraagd, zendende kerk te willen zijn; deze stemde daarmee in.

Br van de Beek vraagt, of de kerken regelmatig informatie over dit werk zullen ontvangen. De praeses antwoordt dat er een thuisfrontcommissie komt, die de kerken op de hoogte houdt. Ook zal er regelmatig een verslag van Dr v.d.Toren komen. Ds Maliepaard wil weten, of Dr v.d. Toren ieder jaar naar Bangui zal gaan. De begroting gaat uit van eens per drie jaar, per keer te beoordelen. De actuaire vult aan, dat het zendingsbureau van de CGK heeft toegezegd de vGKN nog tijdelijk te willen ondersteunen. Ook zendt de FATEB nieuwsbrieven. Wanneer de informatie niet Nederlandstalig is, zal de actuaire deze vertaald aanbieden. De praeses roept de kerken op, voor het contact met de FATEB rond te zien naar gemeenteleden die de Franse taal goed beheersen. Daarna vraagt hij toestemming om het voorgestelde project handen en voeten te geven en een budget vrij te maken van € 20.000,- voor dit werk. Geen van de afgevaardigden heeft hiertegen bezwaar. De praeses verzekert de afgevaardigden, dat dit werk het hart van kerken en kerkleden gaat krijgen.

Tijdens ene korte pauze worden de aanwezigen getrakteerd op kippers. Hierna laat de praeses zingen: ‘Roept uit aan alle stranden’.

13. Financiën

a. Predikantstraktementen. De quaestor vertelt dat de CAO voor leraren in het middelbaar onderwijs tot stand is gekomen. Het blijkt dat de inschatting van de financiële mensen correct was; slechts de eindejaarsuitkering behoeft te worden aangepast.

b. Fonds onderling dienstbetoon. De solidariteitsuitkering aan Harkema wordt gecontinueerd. Tot heden was nog geen uitkering aan Noordwijk voor evangelisatiedoelinden nodig. Dit kan in de toekomst veranderen; er is uitgesproken dat een dergelijke ondersteuning in de lijn van het fonds ligt. Het fonds wachtgeld behoeft aanvulling, maar er zijn nog vorderingen en er is een ruim algemeen saldo.

c. Quotum. Er wordt voorgesteld een zendingsquotum te gaan heffen van € 2,- per ziel. Verder wordt voorgesteld van het algemene quotum, groot €10,- per ziel, €2,- te bestemmen voor de wachtgeldregeling, €3,- voor het solidariteitsfonds, € 3,- voor onderling dienstbetoon en €2,- voor Bangui. Aldus wordt besloten.

d. Het collecterooster wordt steeds meer gevolgd. Er komen nog ‘algemene’ collectes binnen, niet gekoppeld aan een bepaald doel. Deze opbrengsten zullen alsnog aan de diverse projecten worden toegewezen. Het collecterooster 2009 wordt vóór 1 december aan de kerken toegezonden. Bij ieder doel wordt informatie voor de kerkbladen gegeven en er kunnen flyers worden gemaakt. Tot 1 december kunnen de kerken nog doelen voor de collectes aandragen. Kerken die een eigen project aandragen blijven dit beheren. De andere kerken helpen mee middels de collecten. Aangezien de kerktelefoon landelijk te beluisteren is worden de kosten voor audioserver als zijnde een evangelisatiedoel door de landelijke kerk gedragen. Dit betekent dat de plaatselijke kerken hiervoor geen nota meer behoren te krijgen. Aangezien Br de Jong per 1 januari 2010 als coördinator voor de collectedoelen wil aftreden, moet binnen de kerken naar een opvolger voor hem worden uitgezien.

e. Voorstel regeling voor kosteren en kerkelijk werkers. Dit voorstel komt op korte termijn, en is niet bindend. Het wil een raamwerk bieden.

f. Pensioenregeling predikanten. De Nederlandse Bank is ten onrechte van mening dat de vGKN hiervoor een fonds hebben en wil daarom toezicht houden. Br Bakker heeft hierover binnenkort een gesprek met de betreffende functionarissen en hoopt het misverstand uit de weg te ruimen. De vGKN hebben namelijk een pensioenverzekering.

g. Audioserver. De meeste kerken zijn aangesloten op audioserver. Noordwijk zendt nog uit via de eigen site maar kan ook aangesloten worden. Dit is vermoedelijk goedkoper. Br Bouwer informeert of alle kerken meedoen met de landelijke collectes. De praeses antwoordt dat Boornbergum-Kortehemmen haar eigen systeem heeft, en dat Noordwijk er nog te klein voor is. Br Bouwer pleit voor duidelijkheid over welke kerken waaraan mee doen. Zr Nicolai deelt mee dat de diaconie in Harkema niet blij is met het collecterooster, omdat er eigen collectes voor moeten wijken. Ook vraagt zij of er door de landelijke kerk iets geschonken is voor leniging van de nood na de ramp in Birma. Dit laatste is niet het geval, meldt de quaestor, omdat het erop leek dat het geld dankzij het regime aldaar niet op de bedoelde plaatsen aankwam. Wanneer er door de landelijke kas iets geschonken wordt, krijgen de kerken er bericht van. Wat het rooster betreft deelt de quaestor mee dat dit nog niet zo goed liep omdat het pas in het voorjaar in werking trad. Ds Maliepaard vraagt of er landelijk diaconaal overleg is. Dit is niet het geval; landelijk beperkt men zich tot zendings- en evangelisatieprojecten. Diaconale projecten worden plaatselijk geregeld. Ook worden door diaconieën aangedragen projecten soms als zendingsproject aangemerkt.

14.Zending

a. Er zal in Frieschepalen-Siegerswoude een thuisfrontcommissie worden opgezet voor contact met de familie Van den Toren.

b. Zendingsdeputaten richten zich ook op andere zendingstaken. Zij worden benoemd door de landelijke kerk. De kerken dragen vóór 1 november 2008 hiervoor een belijdend lid uit hun eigen gemeente voor en melden dit aan de actuaire. Aldus wordt besloten.

c. Bezoek Dr Nupanga. De rector van de FaTEB hoopt samen met Dr v.d. Toren vanaf 25 oktober Nederland te bezoeken. Gevraagd wordt of Garderen eventueel als gastadres voor hen wil fungeren. Br B.Postma regelt een en ander met CGK en verdere contactpersonen.

15. Presentatie Kerkorde vGKN

Br B.Postma presenteert de complete kerkorde van de vGKN, met uitvoeringsbepalingen, register en bijlagen. Wanneer er beslissingen moeten worden genomen is het goed dat er een kerkorde is. Hij dankt voor de vele reacties en adviezen, zowel van binnen als buiten de vGKN, en noemt hierbij Ds Terpstra te Drogeham. Juist in een kerkorde legt een kerk getuigenis af van haar geloof in Jezus Christus en van haar belijdenis. Met het aannemen van deze nieuwe kerkorde wordt afscheid genomen van de 'oude' kerkorde van de Gereformeerde Kerken in Nederland, die tot dit moment nog in werking was binnen de vGKN. De commissie kerkorde hoopt dat deze kerkorde mag dienen tot opbouw van de kerk. Met veel plezier is er aan gewerkt. De scriba overhandigt het eerste exemplaar van de kerkorde van de vGKN aan de praeses van de synode. Deze bedankt de commissie voor het vele werk; deze kerkorde is zeer actueel en goed toepasbaar en zeker nodig.

16.Oecumene, voor zover niet elders geagendeerd

a. Zendtijd voor Kerken. De praeses meldt dat de radio-opname van de dienst in Boornbergum op 19 oktober om 17.00 uur wordt uitgezonden. Het was leuk en intensief om aan mee te werken. Br B.Postma deelt mee dat de GKV de Pinksterdienst 2009 afstond aan de vGKN- waarvoor dank! Ds Douma-van der Molen zal vanuit de kerk van Frieschepalen deze dienst leiden; tevoren zal zij een mediatraining krijgen. Voor deze dienst worden haar sterkte en Zegen gewenst.

b. lidmaatschap COGG. De vGKN zijn aanvaard als lid. Het is goed om elkaar te ontmoeten.

c. PKN. Er zijn geen ontwikkelingen.

d. contact met Messiasbelijdende Joden. Er is geen reactie ontvangen van Rabbijn Erwteman.

e. CIO. De aanvraag om toe te mogen treden zal binnenkort worden behandeld. Ter voorbereiding hiervan mogen de vGKN zich presenteren. De praeses vraagt en ontvangt toestemming zodat het moderamen voorlopig dit contact kan onderhouden.

f. Centrum voor Israëlstudies. Het moderamen is van oordeel dat de vGKN nog te klein zijn om hieraan deel te nemen. Het stelt voor dit aan te houden tot 'wij groter zijn'. Ds Maliepaard pleit er voor om toch te informeren of de vGKN iets voor het CIS kunnen betekenen. Besloten wordt dat het moderamen dit pleidooi meeneemt in haar overwegingen.

17. Landelijke ambtsdragersconferentie/ algemene landelijke dag 2009

De algemene landelijke dag in 2008 beviel goed. Het moderamen stelt voor in 2009 opnieuw een dergelijke dag in Garderen te houden, maar dat de organisatie dan in handen is van een comité, dat de leden van de kerk van Garderen het meeste werk uit handen neemt. De afgevaardigden gaan hiermee akkoord. Als datum wordt vastgesteld zaterdag 6 juni 2009. Tot 1 november 2008 kunnen de kerken een thema voorstellen. De scriba vraagt schriftelijk aan de kerken of er tevens behoefte is aan een ambtsdragersconferentie, voor toerusting en verdieping.

18. Presentatie vGKNieuws

Br B. Postma heeft opnieuw een nieuw nummer van vGKNieuws gemaakt. Er zijn ook grote-letter-exemplaren beschikbaar. Het volgende nummer zal een diaconale uitgave worden. Hij vraagt aan alle kerken hem op korte termijn informatie te zenden over één project dat ondersteund wordt. Tevens zal er nadere informatie over Bangui in dit nummer verschijnen. De praeses dankt Br B.Postma voor het werk dat hij ook op deze wijze heeft verzet.

19. Er zijn geen mededelingen.

20. Rondvraag

Br Bouwer wijst op Groot Nieuws Radio (1008 AM). Er is op deze zender al een interview met de actuaire te beluisteren geweest.

Br Oevering wil graag een lijst met predikanten die in de vGKN mogen voorgaan. De actuaire zal zorgen voor een globale lijst.

21. Vaststelling datum en plaats van de volgende synodevergadering

Deze vergadering zal zijn D.V. zaterdag 18 april 2009 te Boornbergum.

22. Sluiting van de bijeenkomst

De praeses dankt de afgevaardigden en vele gasten voor hun aanwezigheid en de kerk van Noordwijk voor de goede ontvangst en traktaties. Speciaal deze kerk wordt de Zegen van de HERE toegewenst. Na het zingen van 'kroont Hem met gouden kroon' gaat de praeses voor in dankgebed en voorbede. Hij sluit de bijeenkomst en wenst een ieder wel thuis.

Zitting van de synode op zaterdag 18 april 2009 te Boornbergum

1. Opening

Namens de samenroepende kerk van Boornbergum-Kortehemmen opent Br R.Reinders de bijeenkomst. Hij leest Joh.18:12-23: het vonnis over de Here Jezus is al geveld, maar de aanklacht moet nog worden gevonden. Men vraagt Hem, wat voor mensen die volgelingen van Hem zijn. Hij zwijgt op deze vraag en hangt de vuile was niet buiten; niet wij staan terecht, maar Hij! Wanneer men Hem vraagt naar Zijn leer, verwijst Hij naar allen die Hem hebben gehoord. Zo roept Hij Zijn eigen getuigen op en maakt genadig duidelijk wie wij zijn, inclusief onze verkeerde kanten. Wij worden opgeroepen om te getuigen van Zijn grote liefde en genade, waarin Hij Zijn leven gaf voor zondaren. Br Reinders gaat voor in gebed en laat Gezang 457 zingen.

2. Appèl nominaal

Aanwezig zijn, conform de credentiebrieven:

-van de kerk van Boornbergum-Kortehemmen:

Ds K.J.Bijleveld; Br R.Reinders (ouderling); Br S. van der Kooi (diaken);

-van de kerk van Drachtster Compagnie: Ds M.J.M.Sytsma-van Oeveren, predikant;

Br O.Oevering (ouderling); Br M. Veenstra (diaken);

-van de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude:

Ds.J.J. Douma-van der Molen; Br H. Nanninga en Zr A. Verbeek-de Boer (ouderlingen);

-van de kerk van Garderen:

Brs E. v.d.Beek en R. Wentzel (ouderlingen) en G. Storteboom (diaken);

-van de kerk van Harkema:

Ds T.E. Heslinga, Zrs I. Nicolai-Mulder (ouderling) en M. van der Weij-Hamstra (diaken);

-van de kerk van Noordwolde:

Zr K. van Drie-Visscher en Br B.Postma (ouderlingen); Br W. Postma (diaken);

-van de kerk van Noordwijk: Br A. Houwaart (ouderling).

Er wordt geconstateerd dat er sprake is van een wettige vertegenwoordiging. Het presidium wordt overgedragen aan Ds K.J.Bijleveld, de praeses van de synode.

3. Vaststelling van de agenda.

De praeses deelt mee, dat de assessor, Br F. Elsinga van Frieschepalen-Siegerswoude, meende zijn ambt te moeten neerleggen. Daarom kan hij geen afgevaardigde noch moderamenlid meer

zijn en moet er een nieuwe assessor worden verkozen. Br Reinders regelt namens de ontvangende kerk van Boornbergum-Kortehemmen de verkiezing. Hij vraagt Ds Sytsma-van Oeveren en Br Nanninga als medeleden van de kiescommissie. Er wordt een vrije verkiezing uit de afgevaardigden gehouden. Tijdens het tellen van de stemmen heet de praeses in het bijzonder de pers en de gasten hartelijk welkom, evenals Br H. Bron met zijn boekentafel. De broeders Kuiper en Meijer, die regelmatige gasten van de synode zijn, hebben bericht van verhindering gezonden.

Er zijn 19 stemmen uitgebracht, waarvan twee blanco. Br O. Oevering: 4; Br R. Reinders: 4; Br.A. Houwaart: 3; Ds Sytsma-van Oeveren: 2; Br E. v.d.Beek: 2; Ds T.E. Heslinga: 1; Ds J.Maliepaard: 1. Aangezien Ds Maliepaard niet is afgevaardigd wegens studieverlof, is de stem op hem ongeldig. Er volgt een tweede vrije stemming. Tijdens de telling hiervan wordt begonnen met agendapunt 4. Opnieuw worden 19 stemmen uitgebracht, waarvan één blanco. Br O.Oevering: 8; Ds Sytsma-van Oeveren: 5; Br R.Reinders: 4; Br E.v.d.Beek: 1. Hiermee is Br Oevering verkozen. Hij wil niet weigeren wanneer de Here en de synode een beroep op hem doen en dankt voor het in hem gestelde vertrouwen. Hij wordt benoemd als assessor. Punt 9 van de agenda, verslagen van Kerkvisitatoren en Diaconale- en zendingscommissie, vervalt, omdat zij niets te rapporteren hebben. Er zijn geen aanvullingen op de agenda, zodat deze zonder verdere wijzigingen wordt vastgesteld.

4. Rondblik; hoe gaat het met de kerken?

Namens de kerk van *Noordwijk* brengt Br Houwaart de hartelijke groeten over. Het ledental is iets teruggelopen. Begin mei wordt D.V. Br P. van der Wal, voorheen uit Boornbergum-Kortehemmen, in het ambt van ouderling bevestigd. De website wordt druk bezocht met ruim 700 bezoeken per maand. Zr Maliepaard organiseert een maandelijks koffie-uurtje voor de zusters. Br Houwaart dankt allen die deze kleine kerk steunen. Men is op zoek naar een eigen ruimte, mede met het oog op de vele badgasten. Br v.d.Beek van *Garderen* deelt mee dat deze kerk 'vrolijk gereformeerd' is, maar niet grenzeloos. Het standpunt over huwelijk en samenwonen, samenleven in homoseksuele relaties en de diep-inhoudelijke prediking roepen reacties op die niet altijd positief zijn. Ook komt het niet-meegaan met de PKN steeds weer boven. De ouderlingen hebben het niet gemakkelijk; in de kerkenraad worden de zaken intens gedeeld. Toch komen er ook juist om de genoemde redenen mensen over naar de vGKGarderen. Er vindt 'herverkaveling' plaats. Er is een geestelijke opleving onder de oudere jeugd. De kelder van de kerk is, speciaal voor de jeugd, gerenoveerd. De restyling van de kerkzaal bindt mensen samen. De vrijwillige bijdragen zijn met 25% gestegen. Er is nog een gat in de begroting, maar men vertrouwt erop dat dit goed zal komen. De PKN Garderen heeft gevraagd om vroege diensten te mogen houden in de gereformeerde kerkzaal. De gemeente moet hierover nog worden gehoord. Ook wordt op de gemeenteavond de identiteit van de gemeente aan de orde gesteld. Men werkt 'op hoop van Zegen'. Namens *Harkema* vertelt Zr Nicolai dat de steigers van de kerk weer verwijderd zijn. Er was een prachtige Paasdienst, waarin velen belijdenis van hun geloof aflegden en de Heilige Doop werd bediend. Het kinderkoor voerde een mooie musical op. Er waren 15 deelnemers aan de Alfacursus en er worden laagdrempelige diensten gehouden. De samenwerking met de jeugdwerker is goed. Niet alle ambtsdragersvacatures zijn al vervuld. De middagdiensten worden steeds minder bezocht. Op de gemeenteavond zal worden gesproken over de diensten op de tweede feestdagen. Br J. Bouwer is wegens ziekte niet aanwezig op de synodezitting. Br Oevering spreekt voor *Drachtster Compagnie*. Er is een mannen/vrouwengespreksgroep gestart waaraan ruim 20 personen deelnemen! Het bezoek aan de bijbelstudie- en de gebedsgroep is goed, de opkomst tijdens de catechese kan beter. Er wordt nagedacht over de aankoop van het 'witte kerkje' in Boelenslaan. De gemeente is een eenheid, ook hierin. Men wil niet dat de aankoop van een kerkgebouw ten koste van de prediking, pastoraat of ander kerkelijk werk gaat. Namens *Noordwolde* doet Zr van Drie de hartelijke groeten. Het contract met Br Pasterkamp, de pastoraal werker, is verlengd. De Lukas-ontvanger maakt mensen blij;

zij konden op de Goede Vrijdag, verbonden met de gemeente, met enkele ambtsdragers thuis het Avondmaal vieren. Er worden ouderenmiddagen georganiseerd met ontspanning én een Bijbelse boodschap en het kerkgebouw bestond 75 jaar; beide is bijzonder in deze niet-christelijke gemeenschap. De vervulling van de ambtsdragersvacatures geeft zorg. Twee of drie jongeren hopen belijdenis van hun geloof af te leggen. Voor *Frieschepalen-Siegerswoude* spreekt Zr Verbeek. De vervulling van de vacatures verliep voorspoedig. De kerkdiensten zijn via de audioserver te beluisteren. Er zijn veel kinderen in de gemeente, voor wie allerlei activiteiten zijn. Omdat er zorgen over de middagdienst zijn is de liturgie iets aangepast en is er eens per maand ook dan kindernevendienst. De twee keer per jaar gehouden jeugdkerk wordt druk bezocht. Op 16 mei vindt opnieuw een gospelfestival plaats. Velen zijn actief bij het kerkenwerk betrokken. Er zijn zorgen en verdeeldheid over de koers en het (niet) preken van bepaalde niet-gereformeerde voorgangers in deze kerk. De intentie is om in gesprek te blijven en samen verder te gaan. Br Reinders meldt dat de verbouwing in *Boornbergum-Kortehemmen* voorspoedig verloopt. Financieel gaat het goed; de begroting is sluitend en voor de verbouwing worden acties gehouden. Wegens zorgen om de jeugd worden er 'Lukasavonden' met gesprek en voorbede gehouden voor de ouders. De vacatures zijn weer vervuld. Er zijn tienerdiensten waar geen ouders mogen komen, maar waarover de berichten goed zijn. Alfa cursus en Youth Alfa zijn afgelast wegens gebrek aan deelnemers. De praeses constateert dat er veel is verteld waarvoor de Here God gedankt mag worden. Daarom laat hij Psalm 136:1,2,12,13 zingen.

5. De notulen van synodezitting d.d. 04-10-08 worden ongewijzigd vastgesteld.

6. Zaken naar aanleiding van de notulen

Het Jaarboekje 2009 is gereed. Alle ambtsdragers, deputaten en vertegenwoordigers van plaatselijke commissies ontvingen een gratis exemplaar. De kosten zijn € 1,50. Br Bakker heeft de Acta 2006-2008 gedrukt en ingebonden. Iedere predikant en kerk ontving een gratis exemplaar. Kosten: € 5,-. Voor het zelfde bedrag zijn ook de Acta 2004-2006 te verkrijgen. Op de vraag, welke predikanten mogen voorgaan binnen de kerken van de vGKN, wordt geantwoord dat dit, naast de eigen predikanten en preekconsenthouders, die predikanten zijn, uit de PKN en andere kerken, die de gereformeerde belijdenis kunnen onderschrijven. Zie ook de notulen van de synodezitting van 19 november 2005, punt 7.

7. Instructies uit de kerken

De kerk van Noordwijk vraagt verlenging van het preekconsent van Br E.Oosterhof te Wilhelminaord, dat op 1 mei 2010 afloopt. Ook Br Oosterhofs eigen kerk, de kerk van Noordwolde, heeft deze vraag als instructie ingediend. De deputaten ad examina hebben tijdens hun vergadering deze vraag voorzien en een advies voor de synode geformuleerd. Zij adviseren unaniem, het preekconsent van Br Oosterhof te verlengen tot 1 mei 2013. Br Wentzel van Garderen informeert of er een leeftijdsgrens is voor het voorgaan in kerkdiensten; soms kunnen de gevolgen van een gevorderde leeftijd een belemmering worden. Dergelijke leeftijdsgrenzen zijn er niet. Er is geen enkel bezwaar om het consent van Br Oosterhof te verlengen; de synode besluit het voorstel van de deputaten over te nemen.

Na het zingen van Gezang 415 volgt

8. Ingekomen en uitgegane post

- a. Uitnodiging voor het 75-jarig bestaan van het kerkgebouw te Noordwolde; enkele moderamenleden hebben deze kerkdienst bezocht;
- b. Financiële gegevens vanuit het CIO zijn doorgegeven aan de belanghebbenden;
- c. Het bericht uit Garderen i.v.m. de kerk in Nepal is doorgegeven aan de kerken, evenals
- d. De gebedsbrief van Unite in Christ;
- e. Officieel bericht van toelating tot het CIO (Contact in Overheidszaken);

- f. Bohn, Stafleu en van Loghum melden opname van de vGKN in Pyttersen's Nederlandse Almanak;
- g. Informatie voor de kerken van de Theologische Universiteit Apeldoorn.

10. Financiën

a. Mededelingen quaestor. Br Bakker wijst op het verslag van de vergadering van de financiële commissie, zoals afgedrukt in de documentatiemap. De Nederlandse Bank heeft terecht geconstateerd dat de pensioenvoorziening voor de predikanten van de vGKN niet onder haar toezicht valt. Voor Noodhulp werd € 3.000,- apart gehouden; dit is geschonken aan de slachtoffers te Kongo. Ook de diaconieën zullen het verslag van de financiële commissie ontvangen; het zou goed zijn om het ook aan de zendingscommissies te zenden. Er is € 71.000,- in kas, waarvan bijna € 17.000,- voor algemene doeleinden en € 49.000,- voor onderling dienstbetoon. Zo is er een flinke buffer in geval van calamiteiten. De financiële commissie stelt voor, een fonds op te richten voor aankoop, bouw of verbouw van een kerkgebouw ten behoeve van kerken die niet zelf over de middelen daarvoor beschikken. Dit fonds moet worden gevuld met giften, de opbrengst van acties en eventueel renteloze leningen. De financiële commissie zou het bestuur hiervan kunnen zijn, terwijl de kascontrole wordt gedaan door de kascontrolecommissie van de synode. Het verschil met het fonds onderling dienstbetoon is, dat het fonds o.d.b. specifiek voor steun bij betaling van predikantstraktementen is bedoeld. Het is de bedoeling het fonds kerkgebouwen zoveel mogelijk buiten de andere financiën van de kerken te houden. De vergadering gaat akkoord met het voorstel van de financiële commissie.

De kerk van Drachtster Compagnie is in onderhandeling over de aankoop van een kerkgebouw. De financiële commissie stelt voor, deze kerk een renteloze lening van € 20.000,- te geven, met een looptijd van 20 jaar. Helaas is het daarvoor ingestelde fonds nog leeg. Daarom stelt deze commissie voor dat de landelijke kas een renteloze lening van het benodigde bedrag aan het fonds geeft; de algemene middelen bedragen € 17.000,- en nog lang niet alle quota zijn binnen. Eerst moet de kerk van Drachtster Compagnie de financiële zaken op een rijtje zetten en wanneer er een tekort blijkt te zijn kan zij een aanvraag voor deze lening indienen. Het fonds wordt niet alleen voor de kerk van Drachtster Compagnie opgericht; het is, indien nodig, voor alle kerken beschikbaar. Het bedrag van € 20.000,- is niet toevallig gekozen. Wanneer dit beschikbaar mocht zijn gesteld, moet het fonds weer gevuld worden. Men wil sponsoren zoeken en zorgen dat het fonds gevuld blijft, of dat er toezeggingen zijn. Vertegenwoordigers van alle kerken zitten in het bestuur van dit fonds. Br Wentzel vraagt zich af, of het niet te rooskleurig wordt voorgesteld. Zr Verbeek wijst er op, dat de genoemde € 20.000,- nog niet binnen is. Aangezien de financiële experts menen dat het verantwoord is, wil de praeses het voorstel in stemming brengen. Met één stem tegen wordt het voorstel aangenomen.

b. Kascontrole door de kerken van Noordwolde en Drachtster Compagnie. Er is een schriftelijke verklaring dat de betreffende boekhouders de boeken van de quaestor in orde hebben bevonden. De quaestor wordt gedéchargeerd over het gevoerde beheer over 2008 en ontvangt de dank van de vergadering voor het vele door hem verrichte werk.

c. Opvolging van Br A. de Jong, Noordwolde, als coördinator collectiedoelen. Binnen de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude wordt gezocht naar een opvolger.

d. Collecterooster. Br Storteboom verzoekt om toezending van het landelijke collecterooster vóór medio oktober, zodat de plaatselijke roosters tijdig kunnen worden opgemaakt. De quaestor zegt dit toe. Br Storteboom stelt voor dat de plaatselijke kerken bij landelijke acties de gelden rechtstreeks aan het betreffende collectiedoel overmaken. De quaestor pleit voor gezamenlijke afdracht, omdat men zo een meer substantieel bedrag ontvangt. Ook kan hij dan verantwoording aan de kerken afleggen van de opbrengst. De praeses benadrukt dat gezamenlijk geven positief werkt, waarbij Br Wentzel aanvult dat een gezamenlijke gift praktischer is voor de ontvanger, bij voorbeeld met het oog op omrekenen van valuta.

De praeses gaat voor in dankgebed voor de ochtendzitting, doet voorbede en vraagt een zegen voor de maaltijd, waarvoor ook de gasten hartelijk worden uitgenodigd. Gezang 399:1 en 6 worden gezongen. Voor de aanvang van de middagzitting dankt de praeses voor de maaltijd en vraagt een zegen voor het vervolg van de vergadering. Daarna zingen de aanwezigen uit de Evangelische Liedbundel nr.348:1 en 5: 'God is goed!'

11. Zending

Br Postma deelt mee dat er in de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude, de zendende kerk voor het werk in Bangui, wordt gewerkt aan het opzetten van een Thuisfrontcommissie. Het deputaatschap voor de zending telt nu drie leden. Behalve Br Postma zijn dit de zusters Caudron (Frieschepalen-Siegerswoude) en Van der Veer (Harkema). De andere kerken worden opgeroepen in totaal nog twee deputaten voor te dragen. Het deputaatschap gaat het zendingswerk coördineren. Br Postma heeft met de actuaire een bezoek gebracht aan het Zendingscentrum van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Daar hebben zij veel nuttige informatie gekregen. De vGKN mogen vrij leentjebuurt spelen met betrekking tot de zendingsdocumenten van de CGK, om hun eigen documenten op te stellen. Het is van belang om al in de opbouwfase te bepalen of het Zendingsdeputaatschap zich alleen met Zending bezig gaat houden, of ook met missionair-diaconale zaken. Er blijken in de praktijk vragen van deze aard, als gevolg van het zendingswerk, binnen te komen. De synode besluit dat het deputaatschap een onderbouwd voorstel hiervoor maakt. Ds Heslinga vindt het voor een nog niet voltallig deputaatschap in oprichting beter is om niet nog meer taken op zich te nemen. Eind 2009 hoopt de familie van den Toren voor enkele maanden naar Bangui te gaan. Vanuit de CGK is benadrukt dat visitatie zeer belangrijk is, zowel voor controle van de bestede gelden als voor opbouw van contacten ten plaatse. Hiervoor moet ruimte in het budget zijn; dit betreft hoofdzakelijk de reiskosten, omdat men op het zendingsterrein zeer gastvrij is. Het deputaatschap krijgt toestemming om deze visitatie uit te werken en uit te voeren. Br v.d.Beek onderstreept vanuit zijn Nepalese ervaringen het belang van visitatie.

De praeses benadrukt dat het belangrijk is om véél informatie te geven, zowel aan de Thuisfrontcommissie als aan de kerken. Dr v.d.Toren kan wanneer hij in Nederland is worden uitgenodigd voor preekbeurten; dit moet dan ruim van te voren bekend zijn.

Het Zendingscentrum wees er op dat het goed is om niet te impulsief te reageren op allerlei noodkreten vanaf het zendingsveld.

Br Postma doet verslag van het bezoek van Dr Nupanga, de rector van de Evangelische Theologische faculteit te Bangui, in oktober 2008 aan Nederland. Het belang van een goede theologische opleiding voor de verkondiging van het Evangelie in Franssprekend Afrika is groot. Er werden goede afspraken gemaakt met Dr Nupanga, waarbij werd benadrukt dat de middelen van de vGKN beperkt zijn. Dr Nupanga begreep dit en was blij dat het werk van Dr v.d.Toren dankzij de steun van de vGKN kan doorgaan. Dr v.d.Toren gaat in de komende periode lesmaterialen ontwikkelen om de studenten voor hun toekomstige werk toe te rusten. Het is niet mogelijk westerse lesmethoden zomaar te gebruiken in de Afrikaanse samenleving, waar geheel andere vragen en gewoontes leven.

12. Oecumene

a. CIO (Contact in Overheidszaken). De actuaire vertelt over deze organisatie die namens 27 kerken en de Joodse gemeenschap het contact met de overheid verzorgt. Er wordt een nieuw reglement voor het CIO opgesteld. Zij zal dit aan de kerken toezenden met het verzoek er op zeer korte termijn op te reageren. Het CIO heeft een verouderde website en geen webmaster die deze kan moderniseren en beheren. Daarom wordt aan de kerken gevraagd om iemand die dit op zich wil nemen. Als klein lid zouden de vGKN het CIO zo een grote dienst bewijzen.

b. Zentijd voor Kerken. De scriba memoreert de radiokerkdienst die in 2008 vanuit de vGKBoornbergum-Kortehemmen werd uitgezonden. Op deze dienst kwam het hoogste aantal

reacties op een radiokerkdienst in dat jaar. De kerk van Frieschepalen-Siegerswoude mag de Pinksterradiokerkdienst verzorgen; Ds Douma-van er Molen heeft hiervoor een mediatraining gekregen. Deze beide diensten waren een cadeautje van resp. de Zentijd Evangelische Gemeenten en de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Met ingang van volgend jaar wil ZvK de vGKN structureel een radiokerkdienst toewijzen, waarvoor de afgevaardigden hun dank hebben uitgesproken. Zowel de vGKN als de andere leden van ZvK willen graag dat de vGKN volwaardig lid worden; de vGKN zijn hiervoor echter te klein. Daarom is het idee geopperd om samen met de Hersteld Hervormde Kerk een koepel te vormen. Het is nog niet duidelijk hoe de HHK hierop reageert. Het ledental van de deelnemende kerken is voor het aanvragen van zendtijd van belang. Minister Plasterk heeft in een kamerdebat het uitzenden van kerkdiensten volgens artikel 2.42 van de Mediawet verdedigd. Er is echter een stroming in het parlement die met ingang van 2015 het uitzenden van kerkdiensten met overheidssteun wil afschaffen. Het is daarom van groot belang om de organisatie van ZvK volgens de wettelijke voorschriften vorm te geven. Er liggen voorstellen ter verbetering hiervan. Aangezien de afgevaardigden van de vGKN naar ZvK (nog) geen duidelijke instructie van de synode hebben, vragen zij mandaat om mee te denken over een verbeterde vormgeving van de Stichting ZvK. Door deelname aan ZvK invulling kunnen de vGKN vorm geven aan hun missionaire en evangelisatietaken. De vergadering verleent het gevraagde mandaat.

c. COGG. Br v.d.Beek vertelt dat het goed is om lid te zijn van het Contact Orgaan voor de Gereformeerde Gezindte, ontmoetingsplaats voor de ‘kleine oecumene’. De praktijk van deze oecumene blijkt weerbarstig. Toch is er veel gemeenschappelijk geloof, ‘de oecumene van het hart’. Op de conferentie 2009, met de titel ‘katholiek of schismatiek’, werd benadrukt dat ambtsdragers geen volksvertegenwoordigers zijn noch vertegenwoordigers van een stroming, maar vertegenwoordigers van Christus. Deelname aan het COGG kan behoeden voor oogkleppen. De praeses, die ook de genoemde conferentie bezocht, vertelt over het voorstel van één van de inleiders om aan Katholiceits Effect Rapportage te doen: wat is het effect van een besluit van het ene gereformeerde kerkverband voor de samenwerking met de andere gereformeerde kerken?

d. Een eventuele nationale synode van diverse kerken. Vanuit de PKN is het idee geopperd om een nationale synode te houden van alle kerken met een protestantse achtergrond, samen met pinkster- en baptistengemeentes, maar zonder de Rooms Katholieke Kerk. Aangezien er niets meer bekend is, zal er naar bevind van zaken worden gehandeld.

Hierna wordt opnieuw gezongen uit de Evangelische Liedbundel, nr. 390:3 en 5: ‘maak ons tot een zegening voor de volken’.

13. De landelijke dag op D.V. 6 juni 2009 te Garderen

Ds Bijleveld roept op om met nog meer mensen dan in 2008 deel te nemen aan deze dag van zang, geloofs- en gemeenschapsopbouw en binnen de eigen kerk het gezamenlijke bezoek aan deze dag te organiseren, bij voorbeeld door per (gehuurde) bus te reizen. Ook niet-leden zijn welkom. Uiterlijk een week voor de deze dag wil de organisatie weten hoeveel deelnemers men kan verwachten. Veranderingen in het programma worden aan de kerken doorgegeven.

14. Presentatie van een herzien formulier voor het afleggen van de openbare geloofsbelijdenis

Ds Sytsma-van Oeveren vertelt dat de commissie naast het gebruikelijke belijdenisformulier uit het katern ook de formulieren van enkele andere gereformeerde kerken heeft bestudeerd, evenals enkele ‘vrije’ formulieren. In de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude werd al gebruik gemaakt van een gemoderniseerd formulier; dit is bij de herziening betrokken. Er is geprobeerd een voor jongeren aansprekend formulier te maken, waarin staat wat er in moet staan; daarom zijn sommige woorden niet gemoderniseerd. Ds Sytsma-van Oeveren vraagt de kerken, het herziene formulier goed door te nemen en er vóór 1 september op te reageren, zodat op de volgende synodezitting het definitieve formulier kan worden gepresenteerd. De

commissie hoopt zich in de komende periode bezig te houden met het Doopformulier. Opmerkingen met betrekking daarop kunnen ook worden doorgegeven. Ds Heslinga vraagt waarom niet is gekozen voor een apart formulier voor de volwassendoop, maar voor een toevoeging in het belijdenisformulier. Dit is zo gedaan omdat de volwassendoop vaak plaatsvindt in een dienst waarin ook mensen de openbare belijdenis afleggen zonder gedoopt te worden; twee formulieren in één kerkdienst is wat veel. Ds Heslinga benadrukt dat het belangrijk is dat in het formulier voor de volwassendoop wordt gezegd dat volwassenen niet zomaar mogen worden gedoopt. De commissie zal zich hierop bezinnen. Ds Bijleveld wil weten waarom ‘Dooop’ met een hoofdletter is geschreven. Dit is een compromis tussen ‘doop’ en ‘Heilige Doop’. Br Oevering stelt voor dat er te zijner tijd een voortgezet Gereformeerd katern (een zogenaamd vGKatern) zal verschijnen.

15. Presentatie brochure commissie Samenwonen

De commissie ‘samenwonen enz.’ heeft naar aanleiding van het rapport ‘samenwonen’ een concept-brochure gemaakt voor verspreiding in de kerken. Deze is, nog zonder illustraties, aan de kerkenraden ter beoordeling gezonden. De kerk van Noordwolde berichtte, akkoord te gaan met deze brochure, met de kanttekening dat ‘jongerenbrochure’ moet worden vervangen door ‘brochure’ en dat men zelf de brochure wil verspreiden. Twee broeders gaven een uitgebreide schriftelijke reactie, één van beiden zou graag een andere inhoudelijke lijn zien. Bij een rondgang langs de kerken spreekt Br v.d.BEEK de waardering van de kerkenraad van Garderen voor de brochure uit, met een kanttekening over de bescherming van de reinheid van een meisje door haar broers. Dit kan op Islamitische wijze worden opgevat, terwijl de kwetsbaarheid van de jongen niet wordt genoemd. De bedoeling was, aldus de actuaarius, om een illustratie van de kostbaarheid van het huwelijk te geven. De praeses vindt, dat dit duidelijker onder woorden had moeten worden gebracht. De kerkenraad van Harkema gaat akkoord met de brochure en wil deze eerst uitdelen aan jongeren die willen trouwen. Ds Sytsma-van Oeveren zegt dat de brochure te laat werd ontvangen om op de kerkenraad te behandelen; dit gold ook voor Boornbergum-Kortehemmen. Ds Sytsma-van Oeveren geeft enkele taalkundige opmerkingen door en constateert dat de ‘definitie Reinders’, zoals vastgesteld op de vorige synodezitting, ten onrechte ontbreekt. De tweede alinea op p.28 vindt zij te stellig, de vierde alinea op deze bladzijde uit de lucht gegrepen en het antwoord op p.7 niet concreet. Zij vraagt of het concept ook door jongeren is gelezen. De basis voor de brochure is ontstaan uit samenwerking tussen Ds Maliepaard en enkele van zijn catechisanten. Ds Sytsma-van Oeveren merkt op, dat in dat geval de predikant uitleg kon geven; zonder deze begeleiding zou de brochure wel eens minder duidelijk voor jongeren kunnen zijn. Zij stelt voor enkele jongeren te vragen de concept-brochure te lezen en van opmerkingen te voorzien. Zij vraagt zich af, of echtscheiding wel moet worden genoemd. De praeses vindt dat dit wel moet, omdat veel jongeren juist de vele echtscheidingen noemen als reden voor het ongehuwd gaan samenwonen.

Br Nanninga gaf zijn opmerkingen reeds schriftelijk. Hij stelt voor, de titel te vervangen door ‘trouwen of samenwonen’. Er is op diverse plaatsen verheldering nodig. Hij heeft voorstellen voor extra tekstverwijzingen gedaan, omdat de vGKN op basis van het bijbelse getuigenis de in de brochure uitgewerkte richtlijn willen uitdragen. Met de zorg van de broers voor hun zuster heeft hij positieve ervaring.

In Noordwijk sprak men kort over de brochure. Men gaat akkoord met het verspreiden ervan. Kerkenraadsleden uit Boornbergum-Kortehemmen konden hun opmerkingen doorgeven aan Ds Bijleveld. Hij kreeg slechts één redactionele opmerking; blijkbaar kon men zich in de brochure vinden. Hijzelf heeft wel enkele opmerkingen. Hij zou een andere toon hebben gekozen en de nadruk op het ‘kostbare en kwetsbare’ van de relatie tussen man en vrouw hebben gelegd. Deze relatie verdient volgens de Bijbel de hoogste bescherming. Die bescherming wordt in onze maatschappij het best geboden door het huwelijk; de kerk biedt de hoogste bescherming door het aanroepen van de bescherming van de Here God. In de

brochure worden, zo meent de praeses, allerlei ware dingen gezegd, maar deze rode draad komt niet uit de verf. Hij mist de pastorale toon. Met de conclusie van de brochure is hij het van harte eens.

Concluderend stelt de praeses, dat een aantal kerken akkoord gaat met het uitgeven van deze brochure, terwijl andere kerken menen dat het nog beter kan. Hij stelt aan de vergadering voor dat de commissie de opmerkingen verwerkt in een nieuw voorstel. De kwaliteit van de brochure wordt zo verhoogd. Hij spreekt zijn waardering uit voor wat er in de brochure staat. Ds Heslinga noemt het probleem dat deze brochure vooral over jongeren gaat. Wanneer zij samenwonen kunnen zij in Harkema geen belijdenis doen. Maar ook oudere, belijdende, leden gaan tegenwoordig samenwonen. Hoe wordt er met hen omgegaan?

Zr Nicolai spreekt haar teleurstelling uit dat het na zoveel jaren werken aan rapport en brochure nog niet goed genoeg is. De actuaire merkt op dat de brochure een bewerking van het rapport is; nu lijkt er een nieuwe insteek te worden gevraagd. Het was prettiger geweest wanneer de commissie daarvan bij aanvang van de bewerking op de hoogte was geweest. De praeses begrijpt de teleurstelling. Hij vindt dat de brochure een goede basis voor het ter synode gevoerde gesprek was. Er hoeft geen nieuwe lijn te worden uitgezet; er zijn geen inhoudelijke bezwaren. Br v.d.Beek benadrukt dat de brochure kwaliteit heeft en die nog meer krijgt door een laatste bewerking. Ds Heslinga verwoordt het standpunt van de kerk van Harkema dat er geen behoefte is aan een nieuw concept.

De kerken besluiten, met drie stemmen tegen, dat het goed is wanneer de pastorale kant meer accent krijgt in de brochure. Zij vragen de commissie de gemaakte opmerkingen bij de laatste bewerking te betrekken, evenals de opmerkingen van enkele jongeren die hiervoor zullen worden gevraagd. Een Boornbergumse jongere met verstand van lay out kan één van hen zijn. De actuaire vertelt dat Drukkerij Scholma een offerte gaf voor het uitgeven van de brochure met full color omslag. De kosten komen op ongeveer € 2,- per brochure. Deze offerte is geldig tot medio mei en komt dus te vervallen. Besloten wordt dat in principe de brochure onder een dergelijke conditie wordt gedrukt. Eerst wordt het herziene concept, voorzien van illustraties, op de volgende synodezitting behandeld en naar men mag aannemen aanvaard. Br Bakker zal de hiervoor benodigde exemplaren vervaardigen. De praeses dankt allen voor de inbreng in de discussie; hij betreurt het dat de brochure later dan verwacht gereed zal zijn.

16. Presentatie periodiek vGKNieuws

Br Postma heeft een nieuw nummer van het vGKNieuws samengesteld. Het is geen diaconaal nummer geworden, zoals hij van plan was. Hiervoor maaide de quaestor hem, met de folders voor de collectiedoelen, het gras voor de voeten weg. De rode draad is nu 'luisteren naar de preek én er iets mee doen'. Hij bedankt iedereen die hem artikeltjes toezond en vraagt dringend om daar mee door te gaan. In dit nummer van het vGKNieuws wordt ook veel aandacht aan Calvijn besteed. Hij roept de afgevaardigden op, het nummer vooral uit te delen.

17. Er zijn geen mededelingen.

18. Rondvraag

Zr Verbeek meldt dat Br Hoekstra uit Frieschepalen-Siegerswoude aftreedt als ouderling. Daarom moet er een nieuwe kerkvisitator komen. De kerk van Frieschepalen-Siegerswoude zal een vervanger voordragen. De actuaire vraagt de aanwezigen, een kaart voor de broeders Meijer en Bouwer te tekenen, als groet en bemoediging van de synode. Zij dankt voor het meeleven dat zijzelf tijdens haar ziekte vanuit de kerken mocht ontvangen.

19. Vaststelling datum en plaats van de volgende synodevergadering

Deze vergadering zal zij op D.V. 10 oktober 2009, om 10.30 uur, te Harkema.

20. Sluiting van de bijeenkomst

De praeses dankt de gasten en de pers voor hun belangstelling en Br Bron en de afgevaardigden voor hun aanwezigheid. Ook spreekt hij de dank van de synode uit voor de ontvangst en de catering. Boven alles gaat de dank uit naar de Here, die het mogelijk maakte dat deze bijeenkomst in een goede sfeer werd gehouden. Hierna gaat de praeses voor in dankgebed en zingen de aanwezigen uit de Evangelische Liedbundel nr.37:1,2,8 'Prijst de Heer met blijde galmen'. De praeses wenst een ieder wel thuis en een gezegende zondag en sluit de bijeenkomst.

Zitting van de synode op zaterdag 10 oktober 2009 te Harkema

1. Opening

Namens de ontvangende kerk van Harkema opent Ds T.E.Heslinga de bijeenkomst. Hij heet allereerst alle aanwezigen, onder wie vele gasten en Br Bron met zijn boekentafel, van harte welkom. Daarna leest hij 1 Joh.4:1-6, over het beproeven van de geesten. In het gebed vraagt hij dat deze vergadering tot opbouw van de kerken en de eer van Gods Naam mag zijn. Vervolgens gaat Br Sj.van der Wiel, diaken te Harkema, aan de hand van een Power Point Presentatie verder in op het beproeven van de geesten. Hierbij spreekt hij over de Illuminati, de Bilderberggroep, het CFR en de 'nieuwe wereldorde'. Hij trekt hierbij lijnen naar enkele teksten uit Openbaring en waarschuwt voor invloeden die de wereldmacht willen verwerven, onder andere door één universele wereldreligie voor te staan.

2. Appèl nominaal

Aanwezig zijn, conform de credentiebrieven:

-van de kerk van Boornbergum-Kortehemmen:

Ds K.J.Bijleveld; Br R.Reinders (ouderling); Zr T.Bosma-Krekt (diaken);

-van de kerk van Drachtster Compagnie:

Brs O.Oevering en F.de Bruin (ouderlingen); H.van der Bij (diaken);

-van de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude:

Ds.J.J.Douma-van der Molen; Brs H.J.Nanninga (ouderling) en S.Algra (diaken);

-van de kerk van Garderen:

Ds Sj.Maliepaard; Brs P.P.A.van der Priem en H.A.van Giffen (ouderlingen);

-van de kerk van Harkema:

Ds T.E.Heslinga.; Brs J.G.Bouwer (ouderling) en F.van der Weg (diaken);

-van de kerk van Noordwolde:

Zr K.van Drie-Visscher en Br B.Postma (ouderlingen); Br L.Mulder (diaken);

-van de kerk van Noordwijk: Brs A. Houwaart en B.P.van der Wal (ouderlingen).

Er wordt geconstateerd dat er sprake is van een wettige vertegenwoordiging.

Hierna wordt Psalm 89:1,7 gezongen.

Ds Heslinga draagt het presidium over aan Ds K.J.Bijleveld, de praeses van de synode. Deze dankt de kerk van Harkema voor de opening, waarin de presentatie onrustig maakte. Daarna werd echter gezongen over de bescherming van de HERE, die de wereld in Zijn hand houdt. Hoewel het niet gemakkelijker wordt voor christenen, zijn wij zeker van de overwinning.

3. Vaststelling van de agenda.

Aan de agenda worden toegevoegd de punten 5b (verslag van de synode contracta d.d. 10-10-09 en advies deputaten), 12d (gereformeerd Appèl) en 13b (brochure vGKN).

4. Rondblik; hoe gaat het met de kerken?

Namens de kerk van *Noordwijk* voert Br van der Wal het woord. Het ledental is stabiel. Men is nog op zoek naar een eigen ruimte. Er is nu een officiële kerkenraad met twee ouderlingen en een diaken. Naast bijbelstudie onder leiding van Ds Maliepaard is er een gebedsgroep en

een vrouwenkoffie-uurtje met bijbelstudie onder leiding van Zr Maliepaard. In november 2009 hoopt men te starten met 'zingen op de zondag'. Bij de ingang van het dorp staat sinds kort een welkomstbord van de vGKN.

Zr van Drie vertelt over *Noordwolde*. Het seizoen werd afgesloten met een belijdenisdienst onder leiding van Ds Bijleveld. Er zijn vier GemeenteGroeGroepen. Pastoraal werker Br Pasterkamp nam de gemeenteleden mee op een zeer geslaagd uitje naar Urk. Doopleden van 25 jaar en ouder krijgen in het komende seizoen extra aandacht.

Zr Verbeek deelt mee dat er in *Frieschepalen-Siegerswoude* veel aandacht is voor de kinderen. Het thema voor de huisbezoeken is 'gemeente onderweg: warm en vurig'. Deze kerk is zendende kerk voor Dr van den Toren, voor het landelijke zendingsproject te Bangui. Hij maakte onlangs kennis met de gemeente, tot wederzijds genoegen. Er is zorg, omdat is besloten dat per 1 november 2009 ontslag zal worden verleend aan Ds Douma-van der Molen, op grond van Art.14 van de kerkorde. Men is blij dat zij in het lopende seizoen de catechisaties nog voor haar rekening neemt en enkele preekbeurten vervult. De vraag welke predikanten (niet) mogen voorgaan en de te volgen koers geven enige beroering. Maar men is vol vertrouwen dat de Here de weg zal wijzen.

Namens *Harkema* spreekt Br Bouwer. Hij dank voor het medeleven van de synode tijdens zijn ziekte. Het blijft lastig om ambtsdragers te vinden, maar dit jaar lukte het. Er gebeurt veel positiefs in het jeugdwerk. Het contract met de jeugdwerker is met een jaar verlengd. Er is een beleidsgroep om te bepalen waar deze kerk staat en naar toe wil; zo hoopt men helderheid te hebben wanneer b.v. Ds Heslinga met emeritaat gaat. De middengeneratie wordt vaak gemist in de kerk en daarmee ook hun kinderen. Dit is een probleem; er is veel dat aan deze kinderen en ouders trekt. Het bezoek aan de middagdiensten loopt terug. Financieel gaat het echter redelijk goed. Bijbelstudie, groeigroepen en de gebedsgroep gaan weer van start.

Br v.d.Priem van *Garderen* vertelt over deze bijzondere gemeente en de vele zomergasten die gastvrij worden onthaald. Zomerzangavonden en vakantiebijbelweek werden erg goed bezocht. Er gaat een delegatie op bezoek in Dobra te Roemenië. Het is moeilijk om voldoende leiding voor de catechese te vinden en het bezoek aan de middagdiensten loopt terug. De verbouwde kerkzaal wordt erg mooi.

Br de Bruin spreekt voor *Drachtster Compagnie*. Er is geweldig nieuws: het 'witte kerkje' wordt in november gekocht. Zo ontstaan er nieuwe kansen om contacten met de bewoners van Boelenslaan en Houtgehage te leggen. Ds Sytsma-van Oeveren is met een werkgroep uit Drachtster Compagnie in Roemenië. Zij moet binnenkort een operatie ondergaan. De startzondag in de tent was zeer geslaagd.

Br Reinders vertelt dat de verbouwing in *Boornbergum-Kortehemmen* bijna klaar is, dankzij het werk van vele vrijwilligers. Deze verbouwing was nodig vanwege de grote groep jeugd. Dit is een zegen. De jeugd van 15-25 jaar geeft zorg; daarom krijgen de 'Lukasavonden' een vervolg. Er zijn maar liefst drie stagiaires in deze gemeente; zij richten zich op enkele aspecten van het jeugdwerk. Tijdens het startweekend waren er 80 kinderen, ook van buiten de kerk. In de herfstvakantie hoopt men weer een vakantiebijbelschool te houden, waar ongeveer 100 kinderen worden verwacht. De vraag is: hoe worden zij op termijn vastgehouden?

De praeses constateert dat er sprake is van levende gemeentes, waar Christus en Zijn Woord centraal staan. Het is goed dat men zich zorgen maakt wanneer het kerkbezoek afneemt, want dit verdient aandacht. Hij memoreert naast de komende operatie van Ds Sytsma-van Oeveren de ernstige ziekte van Br E.Oosterhof te Wilhelminaoord. Br Oosterhof hoopt dat hij nog een paar keer het Woord mag verkondigen. Namens de synode wenst de praeses hem toe dat de HERE hem dit zal geven.

Hierna laat hij Gezang 444 zingen.

5. a. De notulen van synodezitting d.d. 18-04-09 worden met enkele kleine wijzigingen vastgesteld.

b. Verslag van de synode contracta d.d.10-10-09. Br Bouwer doet verslag van deze vergadering, aangevraagd door de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude wegens het ontslag per 1 november 2009 van Ds J.J.Douma-van der Molen. Aanwezig waren afgevaardigden van de kerken van Harkema, Noordwolde en Frieschepalen-Siegerswoude, evenals deputaten ad examina en Br Oevering als afgevaardigde van het moderamen. De reden voor het ontslag van Ds Douma-van der Molen is dat zij wegens haar gezinssamenstelling tijdelijk niet meer alle noodzakelijke werkzaamheden in haar gemeente kan verrichten. De stukken voor het ontslag zijn gecontroleerd en goedgekeurd.

Br L.Mulder doet verslag van het gesprek dat de deputaten met Ds Douma-van der Molen hadden. Zij onderzochten haar motivatie om predikant in volle rechten te willen blijven. Voor zover het in haar mogelijkheid ligt wil Ds Douma-van der Molen de kerken blijven dienen. De deputaten zijn overtuigd van een zuivere motivatie en geven daarom een positief advies aan de synode om haar volgens artikel 14 van de kerkorde de naam en eer van een dienaar te laten behouden. Br Mulder dankt haar voor het werk dat zij voor deputaten heeft verricht. De praeses concludeert dat aan de voorwaarden is voldaan. Daarom kan Ds Douma-van der Molen in het ambt van predikant blijven. Wie door de HERE is geroepen kan en mag het ambt niet neerleggen, maar soms moeten de werkzaamheden door persoonlijke oorzaken tijdelijk worden opgeschort. Er is nu duidelijkheid voor de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude en voor Ds Douma-van der Molen gekomen. Hij wenst haar met haar gezin Gods Zegen toe.

6. Zaken naar aanleiding van de notulen

a. De landelijke dag 2009/2010 en /of ambtsdragersconferentie. Het moderamen mailde een brief over het afgelasten van de landelijke dag aan de kerken. Blijkbaar is deze niet door alle kerken ontvangen. De actarius zal deze brief opnieuw verzenden. De kerken vroegen om de organisatie van een dergelijke dag. De synode wil niets van bovenaf organiseren. Diversen vonden het jammer dat de dag niet doorging. In Friesland vond men de afstand naar Garderen te ver, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dit vermoedelijk niet de reden is voor het geringe aantal aanmeldingen. Ook voor eigen kerkelijke evenementen is de opkomst niet altijd groot. De betrokkenheid bij het kerkverband leeft niet bij alle kerkleden; toch is er behoefte om eens 'bij elkaar in de keukens te kijken'. Br de Bruin stelt namens zijn kerkenraad voor om eens per drie jaren een dergelijk evenement te organiseren. Br B.Postma vraagt of er in plaats van aan een landelijke dag behoefte is aan een ambtsdragersconferentie. Het moderamen neemt de reacties mee en krijgt toestemming om in het voorjaar van 2010 met een voorstel voor een activiteit in 2011 te komen.

b. De praeses deelt mee dat Ds Zuidema en Drs Meijer helaas afwezig zijn. Zij danken voor het medeleven vanuit de synode in tijden van ziekte.

7. Instructies uit de kerken

a. De kerk van Frieschepalen-Siegerswoude verzoekt om toewijzing van een consulent wegens het aanstaande vertrek van Ds Douma-van der Molen. Na enig overleg wordt Ds T.E.Heslinga van Harkema als zodanig benoemd.

b. De kerk van Drachtster Compagnie vraagt om een regeling waarbij alle vGK-predikanten op tevoren vast te stellen zondagen in de vGkerken preken. Preekvoorzieners moeten al in het voorjaar preekafspraken voor het komende kalenderjaar maken. De vG-predikanten maken zo vroeg nog geen afspraken en vullen daarom alleen de gaten in het preekrooster. Kerkenraden kunnen aan hun predikanten vragen om de morgendiensten van deze zondagen voor ruiling in te roosteren. Ook de predikanten zonder gemeente kunnen in dit systeem meedoen. Het is echter, aldus de praeses, moeilijk en ook onjuist om al twee tot drie jaar tevoren preekafspraken te maken. Besloten wordt dat aan de kerkenraden wordt gevraagd of zij in 2011 een dergelijke regeling wensen. Zij geven dit vóór 1 januari 2010 door aan de actarius. De predikanten zullen dan voor februari 2010 reageren.

8. Ingekomen en uitgegane post

- a. Jaarboekje HHK. Hiervoor is een bedankbrief uitgegaan.
- b. Dankbrief Br E.Oosterhof voor het verlengen van zijn preekconsent.
- c. Uitnodiging Stichting Towards Jerusalem Council II. Deze stichting wil Messiasbelijdende Joden en gelovigen uit de volken samenbrengen. Op 16 september 2009 werd de conferentie gehouden; de moderamenleden en de afgevaardigden voor het contact met Messiasbelijdende Joden waren niet in de gelegenheid om deze conferentie te bezoeken. Ook een volgende keer zal de aankondiging van een dergelijke conferentie worden doorgegeven aan de kerken; Ds Maliepaard zal dan proberen de conferentie te bezoeken.

9. Verslagen commissies en deputaatschappen, voor zover niet elders geagendeerd:

- a. Kerkvisitatoren; opvolging van de Brs Hoekstra en V.d.Beek. De kerk van Boornbergum-Kortehemmen droeg Br T.Dotinga voor. Deze wordt benoemd in de vacature-Hoekstra. De kerk van Garderen of de kerk van Noordwijk zal nog een opvolger voor Br v.d.Beek voordragen.
- b. Diaconale- en zendingscommissie: opvolging van br. A. de Jong te Noordwolde als coördinator collectedoelen. Br R.Caudron te Frieschepalen wil per 1 januari 2010 deze taak op zich nemen. Hij wordt dan tevens het adres van deze commissie. De synode gaat akkoord met de benoeming van Br Caudron.

De praeses vraagt een zegen over de maaltijd en doet voorbede voor Ds Sytsma-van Oeveren en Br Oosterhof. Hierna genieten afgevaardigden en gasten van de gastvrijheid van de kerk van Harkema en is er ruimte voor onderlinge ontmoeting. Na de lunchpauze zingen de aanwezigen 'Welk een vriend is onze Jezus'. Ds Bijleveld dankt voor de maaltijd en vraagt de zegen van de Here voor het vervolg van de vergadering. Zr K.van Drie van Noordwolde wordt tijdens het middagedeelte van de vergadering vervangen door Br W.Postma (diaken), secundus.

10. Financiën

- a. Mededelingen quaestor. Op 19 september vergaderde de financiële commissie. Er is € 22.700,- in kas. Voor de collectes is er een negatief saldo, omdat de onkosten voor Bangui verdeeld worden over drie jaar terwijl dit het eerste jaar is. Deze onkosten zijn lager dan verwacht, namelijk ongeveer € 17.000,-. Het fonds onderling dienstbetoon bevat circa € 52.000,-. Er is nog een vordering van €25.000,-. Het quotum 2010 kan opnieuw worden vastgesteld op € 10,-, te weten: Bangui € 2,-; solidariteit € 2,-; wachtgelden € 3,-; bouwfonds € 2,-; o.d.b. € 1,-. In oktober 2009 zal er een brief uitgaan die door de Commissies van Beheer naar de kerkenraden gestuurd kan worden. Deze gaat over een brief die aan de gemeenteleden kan worden gestuurd i.v.m. het fonds ondersteuning aankoop en verbouw kerkgebouwen. Men kan giften of renteloze leningen aan het fonds schenken, die aftrekbaar zijn voor de belasting. Aangezien er in enkele kerken recent plaatselijk dergelijke acties zijn geweest valt het te verwachten dat de respons uit deze kerken niet groot zal zijn. Toch heeft de quaestor een groot vertrouwen in de reacties op een dergelijke actie.
- b. Het Collecterooster 2010 wordt gepresenteerd door de quaestor. Iedere maand wordt er voor de kerkbodes een stukje over het collectedoel aangeboden. Ook is het mogelijk (gratis) flyers te ontvangen. Niet alle kerken doen geheel mee met het collecterooster; deelname is op vrijwillige basis. De kerk van Noordwijk houdt een extra collecte bij de viering van het Avondmaal en collecteert daarom op andere data voor doelen van het rooster. Br Bakker toont de opbrengsten van de gehouden collectes.

Er is een handboekje samengesteld waarin alle (concept-)regelingen en (concept-)reglementen met een financiële achtergrond zijn gebundeld. Een soortgelijk handboek zal ook aan de predikanten worden uitgereikt.

Br Bouwer vraagt naar het zendingsquotum. Dit is éénmalig geheven; is het wel verstandig om dit niet langer te doen? Volgens de financiële commissie wel; gezien de ontwikkelingen was het niet nodig een apart quotum te heffen.

11. Zending

a. Bangui. Br B.Postma vertelt over het zendingsproject te Bangui. Er komt met enige regelmaat een nieuwsbrief die aan de kerken wordt verstuurd. Dr van den Toren was in het voorjaar van 2009 korte tijd in Bangui; het verslag van die reis is in het vGKNieuws te lezen. Er is goed contact met de thuisfrontcommissie te Frieschepalen-Siegerswoude. De familie van den Toren is nu in Bangui. Er zijn drie zendingsdeputaten; de wens is dat er nog twee bij komen. Vermoedelijk komt er één persoon vanuit Drachtster Compagnie; het heeft de voorkeur dat de andere uit Boornbergum-Kortehemmen komt. De kerken worden opgeroepen spoedig te melden wie deze taak op zich willen nemen. Het deputaatschap is bezig met afstemming en het opzetten van de noodzakelijke zaken. Voorlopig houdt men zich alleen bezig met dit zendingsproject, tenzij de synode anders beslist. Er is contact gelegd met de Nederlands Gereformeerde Kerken, die eveneens steun geven aan het werk op de FATEB. Ds Bijleveld en Br B.Postma hopen van 4 tot 12 november 2009 een visitatiebezoek aan de FATEB te brengen. Voor de financiën wordt verwezen naar het verslag van de quaestor.

b. Overige zendingsdoelen worden voorlopig niet opgestart.

12. Oecumene

a. CIO (Contact in Overheidszaken). Het is nuttig om in dit interkerkelijke orgaan te participeren, zowel voor de contacten als bij voorbeeld in verband met de werkzaamheden van de kerken in de krijgsmacht en voor belastingzaken. Tot heden is er geen sprake van dat bij voorbeeld moslim-organisaties deel gaan uitmaken van het CIO. De vGKN zijn op eigen verzoek door de andere leden toegelaten als lid. Helaas waren zowel de actuator als de secundus, Ds Bijleveld, de vorige vergadering van het CIO verhinderd. De actuator geeft aan dat zij graag haar taak in dezen wil overdragen. Het voorstel is dat Ds Bijleveld primus wordt en iemand anders secundus. De naam van Br E.van de Beek te Garderen wordt genoemd, in verband met zijn ervaringen als wethouder. De kerk van Garderen zal hem hierover benaderen. Het antwoord wordt doorgegeven aan de actuator, die de stand van zaken zal doorgeven aan het CIO.

b. Zentijd voor Kerken. De scriba vertelt dat de HHK niet is ingegaan op het idee om samen een koepel voor het aanvragen van zendtijd te vormen. De vGKN hebben nu zelfstandig zendtijd aangevraagd. De statuten zijn gewijzigd. Op de Pinksterdienst uit Frieschepalen kwamen veel reacties, evenals op de herhaling van de dienst uit Boornbergum. Op 16 mei hoopt men vanuit de kerk van Noordwolde een radiodienst uit te zenden, met Ds van Harten-Tip als voorganger. Dit zal de eerste kerkdienst worden die als vGK-dienst is ingeroosterd. Het uitzenden van kerkdiensten staat in de politiek onder druk. Daarom wordt voorbede gevraagd. Br Bouwer is, evenals Br Mulder, een fan van Groot Nieuws Radio en vraagt of de vGKN niet ook hieraan kunnen deelnemen. Ds Bijleveld zegt toe dat het moderamen dit zal onderzoeken.

c. COGG. Ds Maliepaard vertelt dat Br v.d.Beek wil stoppen met zijn taak in dezen, omdat hij niet langer ambtsdrager is. Er wordt daarom een opvolger voor hem gezocht. Er zijn twee vergaderingen per jaar plus een conferentie. De praeses onderstreept het belang van dit interkerkelijke contact en vraagt om voordracht vanuit de kerken. Br Nanninga vraagt of datgene wat op deze conferenties wordt behandeld aan de kerken kan worden doorgegeven. De verslagen kunnen een plaats krijgen in het vGKNieuws. De actuator zal de bij haar beschikbare informatie doorsturen.

d. Gereformeerd Appèl. Br.W.A.Booij, een gast uit Bennekom, krijgt het woord. Hij is lid van het Gereformeerd Appèl en spreekt op persoonlijke titel. Het Gereformeerd Appèl is een stichting; daarom is er geen sprake van afgevaardigden van kerken. Er is een band met GKv, CGK en NGK. Men hoeft geen verantwoording af te leggen aan deze kerken maar houdt wel rekening met deze kerken. Men roept op tot bezinning en vraagt gebed voor de eenheid der kerken. Dit moet geen eenheid om de eenheid zijn, maar vanuit het geloof in Jezus Christus. Men wil deze eenheid niet organiseren; dat is het werk van deputaten, kerkenraden en synodes. Men droomt van een 'katholieke gereformeerde kerk'. Br Booij wil graag dat de vGKN aansluiting bij het GA vinden. De praeses dankt hem voor zijn bijdrage en komst. Hierna wordt gezongen 'Ik wandel in het licht met Jezus'.

13. Jaarboekje en brochure

a. Jaarboekje 2010. De actarius heeft de meeste gegevens voor het Jaarboekje 2010 binnen. Zij vraagt de kerken om te kijken of de historische overzichten vernieuwd kunnen worden, evenals de foto's. Zeker wanneer er verbouwingen zijn geweest is dat laatste van belang.

b. Brochure 'bewust zelfstandig, bewust afhankelijk'. Br G.J.Kok te Groningen maakt deze brochure naar aanleiding van het vijfjarig bestaan van de vGKN. Het wordt een lezenswaardig en informatief rijk geïllustreerd boekwerkje.

14. Formulieren.

a. Vaststelling herzien formulier voor het afleggen van de openbare geloofsbelijdenis. De commissie liturgische formulieren heeft de opmerkingen die op tijd binnen kwamen zoveel mogelijk in het herziene formulier verwerkt. De praeses leest het voorgestelde formulier voor. Br Reinders vraagt namens zijn kerkenraad of er nog minder kerktaal gebruikt kan worden, er in voetnoten tekstverwijzingen kunnen worden opgenomen en na het afleggen van de belijdenis eerst kan worden gewezen op het fantastische feit dat men, omdat men gelooft, in de Here Jezus Christus het eeuwige leven heeft. Ds Maliepaard, Br Nanninga en Ds Heslinga geven enkele aanvullingen en wijzigingsvoorstellen. De commissie zal deze vragen en opmerkingen overwegen en met een aangepast formulier komen.

b. Presentatie herzien formulier voor de bediening van de Heilige Doop. Br B.Postma presenteert namens de commissie het concept-doopformulier. Er is gekeken naar vele bestaande formulieren uit de gereformeerde gezindte. Reacties op het voorstel worden vóór 1 januari 2010 verwacht bij de commissie, die deze zal proberen te verwerken om op de volgende vergadering een herzien concept te presenteren. Br Postma hoopt dat de reactie dezelfde zal zijn als die van de commissie: "wat zijn wij gezegend dat wij gedoopt zijn!" De praeses maakt een uitstapje naar een symposium van gereformeerden en baptisten dat hij bijwoonde. De aanwezige baptisten voelden zich verwant met de gereformeerde traditie en zeiden dat hun doopvisie voortkomt uit hun gemeentevisie. Wanneer de lezingen gepubliceerd worden, zal de praeses dit bekend maken. Eventueel wil hij voor liefhebbers die de kosten van het boekje onoverkomelijk vinden deze kosten voor hen betalen.

15. Presentatie brochure commissie Samenwonen.

Ds Maliepaard presenteert 'Echt een paar', de brochure die de commissie 'samenwonen enz.' heeft samengesteld. De vele opmerkingen die op het vorige concept kwamen zijn verwerkt en hebben geholpen om er een dunner en meer aansprekend boekje van te maken. Er zijn diverse illustraties toegevoegd en zo is het een fleurig geheel geworden. Ds Maliepaard biedt het eerste exemplaar aan de praeses aan. Deze dankt hem hartelijk en benadrukt dat de brochure bedoeld is voor alle gemeenteleden van 15 jaar en ouder. Hij vindt dat het boekje er prima uitziet en een goede titel heeft. Hij dankt de commissie voor alle inzet; met het behalen van dit resultaat wordt de commissie opgeheven.

De kerken kunnen het benodigde aantal brochures meenemen. Belangstellenden die het boekje niet via hun kerk krijgen kunnen het bij de actarius aanschaffen voor €3,-.

16. Presentatie periodiek vGKNieuws en digitale nieuwsbrief.

a. vGKNieuws. Br B.Postma stelde het negende nummer van het vGKNieuws samen. Ook is er een aantal grote letter-exemplaren gedrukt. Er zijn nog exemplaren van enkele oude nummers beschikbaar. De praeses dankt hem voor het werk.

b. Digitale nieuwsbrief. De webmaster opperde het idee om een digitale nieuwsbrief te maken. Hierin zouden onderdelen van het vGKNieuws een plaats kunnen krijgen. De afgevaardigden kunnen hierover hun gedachten laten gaan.

17. Eventuele mededelingen.

De praeses deelt mee dat er met hem contact is gezocht vanuit de commissie die zich bezig houdt met de organisatie van een 'nationale synode', een landelijke vergadering van kerken die vanuit de reformatie afkomstig zijn. Voor deze synode is een manifest opgesteld dat medio oktober wordt gepresenteerd. De vraag was of hierop door vier à vijf personen vanuit onze kerken kan worden gereageerd. De praeses zal hen te zijner tijd hiervoor benaderen.

18. Rondvraag.

Br Bouwer vraagt naar de concretisering van Artikel 77 van de kerkorde, over de relatie met Israël. Hoe staan wij hierin en hoe willen wij ons hierin ontwikkelen? Ds Maliepaard antwoordt dat dit nog in de peuterschoentjes staat; er moet nog verder over nagedacht worden. De actarius zal een document hierover vanuit de GKv, dat volgens haar in de lijn van de vGKN ligt, aan hem en Br Nanninga mailen. De praeses wijst op de Israëlzondag die recent gevierd werd. Ook dan zijn er nog mensen die niet tevreden zijn over de manier waarop de verbondenheid met Israël vorm krijgt. Aan Ds Maliepaard en Br Nanninga wordt gevraagd om met een notitie naar aanleiding van Artikel 77 te komen.

De actarius vertelt een plan om een boekje te maken waarin de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels zijn opgenomen met de uitgeschreven tekstverwijzingen, een korte verklaring van de inhoud, een samenvatting en gespreksvragen. De kerken zullen haar laten weten of hiervoor belangstelling is.

19. Vaststelling datum en plaats van de volgende synodevergadering.

Deze vergadering zal zijn op D.V. 17 april 2010, om 10.30 uur, te Garderen. De synode van Noordwijk zal dan worden gesloten.

20. Sluiting van de bijeenkomst door de praeses van het moderamen.

De praeses gaat voor in dankgebed en voorbede voor de zieken, Zendtijd voor Kerken, de kerken en het werk van de kerken.

Hij dankt de kerk van Harkema voor de goede verzorging en de warme ontvangst. Hierna wordt Gezang 303: 1,2, gezongen. De praeses dankt ook de belangstellenden voor hun aanwezigheid, in het bijzonder Br Bron, wenst een ieder wel thuis en sluit de bijeenkomst.

Zitting van de synode van 17-04-10 te Garderen

1. Opening

Namens de ontvangende kerk van Garderen opent Ds J.Maliepaard de bijeenkomst. Hij heet de aanwezigen, onder wie vele gasten, Br Bron met de boekentafel en de pers, van harte welkom. Hij vraagt de HERE om Zijn zegen en leiding voor de vergadering. Daarna leest hij Romeinen 9:1-13, 10:1-4, 11:1-7 en 25-28. Paulus geeft vanuit Gods Woord lijnen aan voor de omgang met Israël. Alleen op een dergelijke manier is het mogelijk op een goede manier over Israël te spreken. Gods verkiezende liefde staat boven alles; deze liefde blijkt uit Zijn roepen en komt tot uiting in Zijn gerechtigheid. Een deel van Israël ziet in dat er maar één

gerechtigheid is, namelijk door het offer van Jezus Christus. De verharden zien dit niet. God heeft Zijn volk niet verstoten maar een 'harde kern' overgelaten. Mensen verachten de 'rest', maar God houdt deze staande en geeft een geweldige toekomst. De omweg gaat via de heidenen, tot de volheid van Israël en de heidenen ingaat. Hierna wordt Psalm 87 gezongen.

2. Appèl nominaal

Aanwezig zijn, conform de credentiebrieven:

-van de kerk van Boornbergum-Kortehemmen:

Ds K.J.Bijleveld; Br R.Reinders (ouderling); Br A.van der Wal (diaken);

-van de kerk van Drachtster Compagnie/Boelenslaan:

Ds M.J.M.Sytsma-van Oeveren; Brs O.Oevering (ouderling) en H.van der Bij (diaken);

-van de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude:

Brs A.Wagenaar en H.J.Nanninga (ouderlingen) en S.Algra (diaken);

-van de kerk van Garderen:

Ds J.Maliepaard; Brs P.P.A.van der Priem en H.A.van Giffen (ouderlingen);

-van de kerk van Harkema:

Ds T.E.Heslinga; Brs J.G.Bouwer (ouderling) en S.van der Wiel (diaken);

-van de kerk van Noordwolde:

Br B.Postma en Zrs.L.Nieuwland-Boessenkool en Tj.Borger-Folkertsma (ouderlingen);

-van de kerk van Noordwijk: Brs B.P.van der Wal (ouderling) en E.J.Tinga (diaken).

Er wordt geconstateerd dat er sprake is van een wettige vertegenwoordiging.

Ds Tsj.Zuidema uit Harderwijk en Ds Douma-van der Molen uit Leek (beiden geen afgevaardigden) hebben bericht van verhindering gezonden.

Ds Maliepaard draagt het presidium over aan Ds K.J.Bijleveld, de praeses van de synode.

Deze dankt de kerk van Garderen voor de ontvangst en Ds Maliepaard voor de opening.

3. Vaststelling van de agenda.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Rondblik kerken en In Memoriam Br E.Oosterhof.

De praeses stelt voor dat er vanuit iedere kerk een punt van dank aan de HERE wordt genoemd en een onderwerp waarvoor Zijn zegen wordt gevraagd. Br van der Bij vertelt dat de kerk van Drachtster Compagnie besloten heeft in het vervolg vGKBoelenslaan te heten. Men dankt voor het eigen kerkgebouw en vraagt voorbede voor groei en uitstraling in de regio.

Br Wagenaar vermeldt de dankbaarheid voor het vele kinder- en jeugdwerk in de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude, voor de betrokkenheid van velen, de vervulling van de ambtsdragersvacatures, de pastorale ondersteuning door Ds Sytsma-van Oeveren en het contact met de GKv ter plaatse. Hij vraagt voorbede voor een nieuwe predikant.

Namens de kerk van Harkema vertelt Br Bouwer dat het jeugdwerk terug loopt. Dankzij een financiële regeling kan de jeugdwerker toch doorgaan met zijn werk. Hij vraagt voorbede voor het jeugdwerk en de kerkelijke presentie in Harkema. Er is dank voor de vervulling van ambtsdragersvacatures.

Br Reinders meldt dankbaar dat de verbouwing van de bijzalen van de kerk klaar is en de ambtsdragersvacatures snel vervuld waren. Hij vraagt voorbede voor de communicatie in deze veelkleurige gemeente.

Voor de kerk van Noordwolde verwoordt Zr Nieuwland dankbaarheid voor de gebedsgroep. Zij vraagt voorbede voor de vele zieken en ouderen en voor de vervolgte christenen. Deze kerk is zendingsgebied. Zij vraagt ook voorbede voor het werk in dit verband en voor het vinden van nieuwe ambtsdragers.

Br van der Priem van de kerk van Garderen vertelt dat er veel is om dankbaar voor te zijn, zoals de restyling van de kerkzaal en het evangelisatiewerk. Er is zorg over de financiën en het vinden van nieuwe ambtsdragers. Hiervoor vraagt hij voorbede.

Br van der Wal van de kerk van Noordwijk meldt dat men er dankbaar is dat deze kerk al vijf jaar bestaat. De steun van Ds Maliepaard en echtgenote zijn reden voor dankbaarheid, evenals de goede contacten met de GKv te Rijnsburg. Voorbede wordt gevraagd voor het kleine getal van de leden, waarvan enkelen de laatste tijd de diensten niet (konden) bezoeken, voor het vinden van een nieuwe ouderling en voor de voorgenomen zondagavond-zangavonden.

De praeses vat de punten van dank samen. Hierna wordt Psalm 66: 3 en 7 gezongen.

Nadat de praeses de onderwerpen voor voorbede heeft genoemd zingen de aanwezigen Gez.373: 2 en 4, op de melodie van Psalm 134.

Hij verzoekt de aanwezigen te gaan staan voor de herdenking van Br E.Oosterhof te Wilhelminaoord, die op 5 februari 2010 overleed. Br Oosterhof diende de kerken diverse jaren met vele preekbeurten. Hij deed dit betrokken en met grote liefde voor de HERE en Zijn Woord. Met dankbaarheid herdenken de kerken hem. Op 9 februari was de afscheidsdienst in de kerk van Noordwolde, waar vertegenwoordigers van vrijwel alle kerken aanwezig waren.

De praeses beveelt Zr Oosterhof en haar kinderen op aan de hoede van de HERE.

Hierna wordt Psalm 91:1 gezongen.

5. De notulen van de synodezitting d.d. 10-10-2009 worden met een kleine wijziging vastgesteld. Br van Giffen vraagt of, en zo ja wanneer, de brochure 'echt een paar' is goedgekeurd. Er is geen stemming over deze brochure geweest. Het rapport dat de basis was is vastgesteld, de eerste versie van de brochure is besproken en de opmerkingen naar aanleiding daarvan zijn in de definitieve versie verwerkt. Na de bespreking bleek de instemming van de vergadering. Br van Giffen hecht er aan dat duidelijk wordt uitgesproken of de brochure een besluit van de synode is of een aanbeveling waarmee ieder kan doen wat hij of zij wil. De vergadering heeft geen bezwaar tegen vaststelling van de brochure. Sinds de vorige synodezitting is er een doos met exemplaren van de brochure zoek. Wanneer iemand een extra hoeveelheid aantreft, zal de actarius hiervan op de hoogte worden gebracht.

6. Zaken naar aanleiding van de notulen voor zover niet elders geagendeerd, waaronder:

a. Voorstel voor een landelijke dag en/of ambtsdragersconferentie 2010. De praeses meldt dat er signalen komen dat men toch belangstelling heeft voor een ambtsdragersconferentie. Het moderamen wil hieraan invulling geven, maar alleen indien de kerken dit vragen. Ds Sytsma-van Oeveren pleit voor een kadercursus voor gemeenteleden met het oog op de diverse geleidingen van het kerkenwerk. Dit voorstel wordt ondersteund, hoewel wordt gezegd dat men bij voorbeeld in Harkema niet warm loopt voor kerkelijke activiteiten op de zaterdag.

Het moderamen zal een cursus voor ambtsdragers en gemeenteleden gaan voorbereiden.

b. Preekrooster predikanten 2011. De predikanten stelden een rooster van ruilingen van preekbeurten voor 2011 op, zodat ieder van hen minstens eenmaal per jaar in alle kerken voorgaat. Voor gemeentepredikanten zijn dit ruilbeurten. De kerk van Frieschepalen-Siegerswoude sprak met Ds Douma-van der Molen af dat zij hierin namens deze kerk meedoet; deze kerk regelt daarom de betaling aan haar. Ds van Harten-Tip wordt door de ontvangende kerk betaald. De ruilbeurten in Noordwijk, waar een afwijkende honorering geldt, worden door het solidariteitsfonds vergoed en moeten daar worden gedeclareerd.

c. Boekje over de belijdenisgeschriften. Vanuit diverse kerken is geantwoord dat een dergelijke uitgave misschien wel goed zou zijn. Ds Maliepaard pleit voor het creëren van de behoefte aan dergelijk inhoudelijk materiaal. Br B.Postma merkt op dat de beschikbaarheid van de belijdenisgeschriften voor een gereformeerde kerk belangrijk is. Velen blijken de inhoud van de gereformeerde belijdenis niet te kennen, terwijl de vGKN belijdende kerken zijn waar de ambtsdragers de belijdenis ondertekenen. Per stemming, waarbij 17 afgevaardigden vóór stemmen en één tegen, besluit de vergadering dat de vGKN een boekje gaan uitgeven waarin de belijdenisgeschriften zijn voorzien van uitgeschreven bijbelteksten en een korte inleiding en toelichting. Br Oevering pleit er voor dat de inhoud van dit boekje

ook onderwezen zal worden. Br van der Priem stelt voor dat de inhoud ook via internet beschikbaar zal zijn, en er eerst een beperkt aantal papieren exemplaren wordt gemaakt. Aldus wordt besloten.

d. Digitale Nieuwsbrief. Het maken van een dergelijke nieuwsbrief kost veel extra werk. Daarom wordt besloten hier vooralsnog niet mee te beginnen.

7. Instructies uit de kerken

De kerk van Harkema heeft geconstateerd dat er binnen de gemeente diverse potentiële ambtsdragers zijn die niet achter de drie formulieren van enigheid in de huidige formulering (met name m.b.t. de dubbele predestinatie) kunnen staan. Zij vraagt of dit ook in andere kerken het geval is en of de vragen voor de bevestiging van ambtsdragers kunnen of moeten worden aangepast.

In diverse kerken wordt dit niet herkend, in enkele andere wel. Er zijn bij voorbeeld mensen die moeite hebben met de kinderdoop. Ook weten niet alle ambtsdragers wat zij ondertekenen.

Ds Bijleveld stelt dat het goed en nodig is om eerst samen het boekje over de belijdenis-geschriften te behandelen. Wanneer iemand niet instemt met de belijdenis is de pijnlijke consequentie dat deze persoon niet in staat is het ambt te aanvaarden. Br Bouwer dringt aan op duidelijkheid van de synode. Het is niet goed om te wachten tot het probleem zich ook in andere kerken aandient. Toerusting is dringend nodig. Men moet in gesprek blijven met mensen die moeite hebben met de belijdenis. Ds Heslinga vindt dat het mogelijk is dat iemand het ambt aanvaardt wanneer het slechts een klein punt van de belijdenis betreft en de betreffende ambtsdrager het afwijkende standpunt niet uitdraagt. Ds Maliepaard pleit voor een bezinningsavond over dit onderwerp. Er wordt besloten dat het moderamen nadenkt over de wijze van bespreking van dit onderwerp op de volgende synode. Br Nanninga zal een stuk van zijn hand over de uitverkiezing aan het moderamen zenden.

8. Ingekomen en uitgegane post

a. Brief Kamer van Koophandel. Deze wenst –en ontving- een adres van het kerkverband waaraan geen persoonsnaam is verbonden.

b. Brief Belastingdienst i.v.m. de ANBI-status. Tot heden toe zijn de vGKN ongelimiteerd erkend, al zijn de regels gewijzigd en ingewikkelder geworden. Vanuit het CIO wordt een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd waar praeses en quaestor naar toe gaan.

c. Vele benoemings- en bedankbrieven zijn uitgegaan.

d. De Koninklijke Bibliotheek dankt voor de ontvangst van de brochure ‘bewust zelfstandig, bewust afhankelijk’ en houdt zich aanbevolen voor verdere publicaties.

e. Br en Zr Aarnoudse te Honselersdijk betreuren het dat de landelijke dag niet is doorgegaan. Zij roepen op tot het voortvarend en vooral tijdig beginnen met de voorbereidingen van een dergelijke dag, die volgens hen het beste in juni kan worden gehouden.

De praeses wijst de aanwezigen op de boekentafel van Br Bron, waarop weer diverse mooie aanbiedingen te vinden zijn. Hij vraagt een zegen voor de maaltijd en de ontmoetingen tijdens die maaltijd. Hierna zingen de aanwezigen Elb.329:1 en 4.

Na de pauze wordt Elb 122 gezongen. Ds Bijleveld gaat voor in dankgebed en voorbede voor diegenen die voedsel, drinken en mensen om zich heen ontberen. Hij vraagt de Zegen van de HERE voor het vervolg van de vergadering.

9. Verslagen commissies en deputaatschappen, voor zover niet elders geagendeerd:

a. Kerkvisitatoren. De kerkvisitatoren moeten een nieuwe visitatieronde starten.

b. Diaconale- en zendingscommissie: geen nieuws te melden.

c. Deputaten ad examina hebben in de afgelopen periode niet vergaderd omdat er geen werk voor hen was. Br Dam uit Harkema is aftredend. Aan de kerk van Garderen wordt gevraagd een opvolger voor hem voor te dragen vóór de volgende synode. Aldus wordt besloten.

d. Notitie over de relatie met Israël (Ds Maliepaard en Br Nanninga); voorstel instelling Deputaatschap Kerk en Israël naar Art. 77 KO. Ds Maliepaard licht de notitie over de relatie met Israël toe. Wegens ziekte is de notitie in ruwe vorm naar de kerken gezonden. Een aanvulling volgt zo spoedig mogelijk. Hij reikt twee artikelen ter verdieping uit en legt een aantal gebruikte termen uit. De notitie werkt de in Art.77 KO genoemde termen uit.

De notitie, met toelichting en uitgereikte artikelen, wordt in behandeling gegeven aan de kerkenraden. Later zal dit ter synode worden behandeld. Br Postma pleit voor een leeswijzer bij de notitie. Het blijkt dat er verwarring ontstaat over de naam Israël; niets vermoedende lezers denken soms aan de huidige staat, terwijl in de notitie het volk wordt bedoeld. Ook vragen rond het omgaan met de huidige politieke situatie moeten worden meegewogen. De kerken zullen hun reacties en vragen naar de actarius zenden, die deze bundelt voor de volgende synode. Ook zullen zij nadenken over de wenselijkheid van het instellen van een deputaatschap voor Kerk en Israël, met minstens drie leden. De praeses dankt de opstellers van de notitie, Ds Maliepaard en Br Nanninga, voor het goed opgebouwde stuk.

e. Voorstel instelling Deputaatschap voor de Media: behandeld bij Zendtijd voor Kerken.

10. Financiën

a. Kascontrole is uitgevoerd door de boekhouders van de kerken van Garderen en Drachtster Compagnie/Boelenslaan. De quaestor ontvangt décharge over het over 2009 gevoerde beheer.

b. Mededelingen quaestor en c. voorstel: benoeming boekhouder. Tot nu toe vervulde Br G.H.Bakker te Garderen de functies van quaestor en boekhouder beide en tegelijkertijd. Dit is, zo legt hij uit, een onwenselijke en onzuivere situatie. Er wordt aan de kerken gevraagd een kandidaat voor het boekhouderschap te zoeken. Met het oog hierop is de quaestor bezig de boekhouding van de vGKN zo vorm te geven dat deze gemakkelijk digitaal met iemand te delen is. Er blijkt behoefte te zijn aan een kerkelijke ledenadministratie die gekoppeld kan worden aan de financiële administratie. Ook hiermee is hij bezig.

Er was afgesproken een brief i.v.m. fondswerving voor het fonds kerkbouw naar de kerken te zenden. Omdat diverse kerken zelf met acties bezig waren is dit nog niet gebeurd, maar de brief komt op korte termijn.

De kerk van Boelenslaan begint al met de aflossing van de lening voor de aankoop van het kerkgebouw. Er is een saldo van ongeveer € 40.000,-. Bij landelijke collecten wordt het gehele gezamenlijke bedrag teruggestort naar de kerk die het project voordroeg, zodat deze kerk de opbrengst kan overmaken. Het betreft immers geen landelijke maar plaatselijke projecten. Zo blijft de betrokkenheid van de plaatselijke kerken gehandhaafd.

d. vGKookboek. Tijdens de maaltijden die voorafgaan aan de moderamenvergaderingen worden allerlei recepten beproefd. Zo ontstond het idee om een vGKookboek uit te geven waarvan de opbrengst voor Bangui is. Dit idee verwekt vrolijkheid en instemming bij de aanwezigen. Scriba en actarius voeren de redactie; recepten zijn van harte welkom.

11. Zending

a. thuisfrontcommissie; b. zendingsdeputaten en c. verslag visitatie. Terwijl foto's van het visitatiebezoek te Bangui worden vertoond vertelt Br Postma over dit bezoek dat Ds Bijleveld en hij in het najaar van 2009 brachten. Zij maakten een presentatie over het zendingsproject in Bangui, die zij graag in iedere kerk willen houden, en zagen hoe zinvol het werk van Dr v.d.Toren is. De vGKN ondersteunen het schrijven door Dr v.d.Toren aan een handboek Ethiek dat gebruikt wordt voor de opleiding van Afrikaanse predikanten en theologen die andere predikanten opleiden. Deputaten, Thuisfrontcommissie en moderamen hebben op 8 maart overlegd over de verdere opzet van het zendingswerk. In oktober 2010 hoopt men hier meer over te kunnen melden. In Bangui zijn diverse mogelijkheden voor toekomstig

zendingswerk, zoals verdere ondersteuning van het werk van Dr v.d. Toren, ondersteuning van een student en evangelisatiewerk onder de Peul, een inheemse Islamitische stam waar veel openheid voor het Evangelie is.

d. financiën. Het bedrag dat is uitgegeven voor het werk te Bangui wordt, zoals afgesproken, verdeeld over drie jaren. Op die manier is het goed mogelijk om het zendingswerk, op basis van collecten en quota, te bekostigen.

12. Oecumene

a. Zentijd voor Kerken. Br Postma vertelt dat de vGKN, toen de overheid zendtijd aan hen toekende, als volwaardig lid zijn toegelaten tot ZvK. De radiokerkdienst van 16 mei 2010 zal daarom de eerste 'eigen' kerkdienst zijn, in plaats van een van andere kerken gekregen dienst. Wegens eisen van de overheid moet het bestuur van ZvK worden gereorganiseerd: er moet scheiding van bestuurslagen komen. Op 15 april zijn daarover de laatste besluiten genomen, waardoor zowel aan de eisen van de overheid als aan de invloed van de betrokken kerken recht wordt gedaan. Namens elke deelnemende kerk of groep maakt één lid deel uit van de Raad van Toezicht (in de oude constructie: het bestuur). Van deze leden worden bepaalde specialismen gevraagd. Vóór 1 september 2010 moeten ook de vGKN iemand voordragen. Br Postma vraagt de kerken of zij hiervoor een geschikte persoon weten. Hij vraagt en verkrijgt mandaat om dit met de actuaire, als afgevaardigden naar ZvK, te regelen. Het lidmaatschap van ZvK vraagt om de instelling van een deputaatschap. Het moderamen stelt voor dat de nieuwe synode een deputaatschap voor de media instelt dat uit drie personen zal bestaan. De kerken wordt gevraagd om een voordracht voor dit deputaatschap. Door de komende landelijke verkiezingen kan het politieke klimaat sterk veranderen. Ook zijn er plannen voor een nieuwe mediawet. Er gaan stemmen op om geen ruimte meer te geven voor kerkelijke zendtijd. Daarom vraagt Br Postma om gebed dat het werk van ZvK mag blijven bestaan, om op Bijbelgetrouwe wijze het Evangelie ook via de media uit te dragen.

b.CIO. Ds Bijleveld vertelt dat er steeds meer niet ambtelijk aan een kerk gebonden personen zijn die als ziekenhuis- of gevangenispredikant werken. Dit is een onwenselijke situatie, omdat deze personen geen verantwoording schuldig zijn aan wie dan ook. Het CIO voert hierover overleg met de overheid.

c. COGG. Ds Maliepaard rapporteert over de conferentie van 15 april 2010. Het was een goede bijeenkomst. Eén van de inleiders, Wout Schoonewille, sprak over de jongerencultuur. Hij is via de HGJB te Amersfoort uit te nodigen. De lezingen van Prof.A.Baars en Prof.R.Kuiper zijn digitaal beschikbaar.

d. Geref.Appèl. Er zijn enkele nieuwsbrieven ontvangen.

e. Groot Nieuws Radio. De actuaire heeft, naar aanleiding van de vraag op de vorige synodezitting, om informatie gevraagd over de mogelijkheid om diensten van de vGKN via GNR te laten uitzenden; hierop is geen reactie gekomen. De kerken waarvan de diensten worden uitgezonden zijn de Vrije Baptistengemeente te Drachten en de Meerkerk te Hoofddorp. Br Bouwer zal verder op onderzoek gaan.

f. Nationale Synode. Ook de vGKN zijn hierbij betrokken. Vijf mensen reageerden, op verzoek van de praeses, op het Credo. Er zal een boekje bij dit Credo verschijnen. De 'synode' zal D.V. plaatsvinden op 10 en 11 december te Dordrecht.

13. Gezamenlijke Jeugdactiviteit.

Er werd gevraagd naar de wenselijkheid en mogelijkheden van een gezamenlijke jeugdactiviteit. De kerk van Noordwolde wil wel een dergelijke dag organiseren. De kerken van Boelenslaan en Boornbergum-Kortehemmen hebben ook enkele ideeën. De kerk van Harkema zal nog reageren. De actuaire zal alle reacties bundelen en naar de kerken zenden.

14. Jaarboekje 2010 en 2011.

Het Jaarboekje 2010 is in januari verschenen. De actuaarius vraagt dringend om wijzigingen meteen na het optreden ervan aan haar door te zenden in verband met het Jaarboekje 2011.

15. Formulieren.

a. Vaststelling herzien formulier voor het afleggen van de openbare geloofsbelijdenis.

Het formulier voor het afleggen van de openbare geloofsbelijdenis wordt vastgesteld.

b. Vaststelling herzien formulier voor de bediening van de Heilige Doop.

Br v.d.Priem meldt dat er in de kerk van Garderen een dialoog was over de volwassendoop. Het stuk hierover wordt aan de volgende synode als instructie aangeboden. Br Postma, lid van de commissie liturgische formulieren, vertelt dat de reacties die op de vorige versie van het doopformulier zijn gekomen door de commissie zijn besproken en waar mogelijk en nodig verwerkt. De commissie heeft geprobeerd de leesbaarheid te bevorderen. Toch mag een formulier ook iets ‘verhevens’ hebben; in het doopgesprek wordt immers uitleg gegeven.

De praeses dankt de commissie voor het opstellen van de formulieren en het verwerken van de opmerkingen.

Br Oevering wil in het gebed ‘Uw goedheid’ vervangen door ‘Uw genade’. Br Nanninga vraagt of ‘in de zonde blijven liggen’ niet anders kan worden geformuleerd. De commissie zal hem laten weten waarom en op welke wijze zijn voorstellen (niet) zijn verwerkt. Br Reinders memoreert de opmerking vanuit de kerk van Boornbergum-Kortehemmen over het ‘eenmaal bediend worden’ van de doop. De commissie wil dit laten staan om niet de indruk te wekken dat er ruimte is voor overdopen. De volgende synode bespreekt het herziene formulier.

16. Folders vGKN en briefpapier.

Br Bakker heeft de folders ‘bewust zelfstandig, bewust afhankelijk’ geactualiseerd en, geïllustreerd, herdrukt. Afgevaardigden en belangstellende kunnen deze folders meenemen. Er kunnen indien nodig meer exemplaren worden gedrukt.

Ook vervaardigde Br Bakker briefpapier voor kerken, kerkverband en, desgewenst, predikanten. Het gewijzigde uiterlijk is het gevolg van de gebruikte printer. Het logo van de betreffende kerk kan op het briefpapier worden gedrukt. Ook zijn er enveloppen leverbaar. Br Bakker zal ook zorgen voor ‘vervolgpagina’s’, waarop logo en naam niet vermeld zijn. Bij drukken op de printer van de kerken kost het briefpapier ongeveer zes cent per vel, bij een drukker is dat ongeveer 17 cent. Enveloppen kosten circa 6 ½ cent per stuk. Toch is er ook prijsopgave gevraagd bij enkele drukkers in verband met de continuïteit van het drukwerk. De praeses dankt Br Bakker voor het werk dat hij weer heeft verzet.

17. Presentatie periodiek vGKNieuws.

Br B.Postma stelde het tiende nummer van het vGKNieuws samen. Opnieuw is er ook een aantal grote letter exemplaren gedrukt. De praeses dankt hem voor het werk.

18. Evaluatie synodezittingen.

Omwille van de tijd wordt dit onderwerp aangehouden.

19. Eventuele mededelingen.

Na afloop van de vergadering zijn er drinken en broodjes voor de aanwezigen.

20. Rondvraag

De actuaarius wijst op de brochure ‘Bewust zelfstandig, bewust afhankelijk’ van de hand van Br G.J.Kok te Groningen. Deze is goed ontvangen, zelfs in het buitenland.

21. Vaststelling datum en plaats van de volgende synodevergadering.

De volgende synode wordt op D.V. 9 oktober 2010, om 10.30 uur, te Frieschepalen geopend.

22. Sluiting van de synode door de praeses van het moderamen.

De praeses dankt de gasten, pers en afgevaardigden voor hun aanwezigheid en de kerk van Garderen voor de goede verzorging en de ontvangst. Hij laat Elb 184:1 en 4 zingen, gaat voor in dankgebed en sluit de vergadering. Hij wens een ieder een goede thuisreis en zondag toe.

PERSBERICHTEN

Synode vGKN eensgezind bijeen.

Noordwijk aan Zee, 4 oktober 2008

In Noordwijk werd de 4^e Synode van de voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland geopend. De meeste afgevaardigden kwamen gezamenlijk per bus naar het Trefpunt, waar deze kleinste kerk van het kerkverband haar diensten belegt.

De ontvangst was zeer gastbrij. Naast de gebruikelijke koffie, thee en soep werden de afgevaardigden getraakteerd op kippers.

Broeder A. Houwaart, voorzitter van de Kerkenraad van Noordwijk, opende de vergadering. Hij las daarbij Psalm 133 en enkele verzen uit Hebr. 10.

Ds K.J. Bijleveld te Boornbergum werd opnieuw als praeses gekozen. Deze predikant is inmiddels befaamd om de vele liederen die hij tijdens kerkelijke vergaderingen laat zingen.

De rondblik langs de kerken maakte duidelijk dat er in alle kerken een bloeiend gemeentelven is. Het bleek dat zelfs in de zomertijd met name de jeugd aan allerlei activiteiten meedeed.

Met het vaststellen van de notulen van de vorige synodevergadering werd groen licht gegeven voor het uitgeven van de Acta van de Synode Garderen (II), 2006 – 2008. Deze zijn ook voor belangstellenden te bestellen bij de actuarius.

In verband met het starten van de synode werden in tal van deputaatschappen en commissies leden benoemd dan wel herbenoemd.

De Synode ging akkoord met de plannen van Dr. B. v.d. Toren voor zijn werk aan de Faculté Théologique Evangélique de Bangui, in Centraal Afrika. Binnenkort hoopt de rector van deze theologische universiteit Nederland te bezoeken en vertegenwoordigers van de vGKN te ontmoeten. Voor het zendingswerk werd een zendingsquotum van € 2,00 per ziel afgesproken.

Het algemene quotum werd opnieuw vastgesteld op € 10,00.

De complete Kerkorde van de vGKN met uitvoeringsbepalingen en bijlagen werd gepresenteerd en trad daarmee in werking. Velen, van binnen en buiten de vGKN, hebben meegewerkt aan de totstandkoming ervan. Zij werden hiervoor hartelijk bedankt.

De Commissie Kerkorde zal zich nu gaan bezig houden met de liturgische formulieren.

Op 19 oktober a.s., om 17.00 uur, zal de eerste radiokerkdienst, vanuit de voortgezette Gereformeerde Kerk Boornbergum-Kortehemmen worden uitgezonden door Zendtijd voor Kerken. De aan ZvK meewerkende kerken hebben ook de Pinksterdienst 2009 afgestaan aan de vGKN. Dit werd in dankbaarheid aanvaard.

Er kan worden teruggezien op een goede vergadering in een sfeer van eensgezindheid en broederlijke verbondenheid. De woorden uit Psalm 133 werden als realiteit beleefd.

Opbouwende synodevergadering van de vGKN te Boornbergum.

Boornbergum, 18 april 2009

De kerken van de voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland kwamen in synode bijeen in de kerk te Boornbergum. Deze kerk is volop bezig met bouwen, zowel letterlijk als figuurlijk. Dat bleek ook voor de vGKN te gelden. Er werd verslag gedaan van allerlei werkzaamheden in de plaatselijke gemeenten. Ook werd door de jongste twee kerken gemeld dat zij bezig zijn een eigen kerkgebouw te vinden.

Br O.Oevering uit Drachtster Compagnie werd verkozen als nieuwe assessor.

De Acta 2006-2008 zijn inmiddels verschenen, evenals het Jaarboekje 2009. Beide zijn te bestellen via de site, www.vgkn.nl.

Uitgebreid werd stilgestaan bij het zendingswerk te Bangui, in de Centraal Afrikaanse Republiek. Er werd gerapporteerd over het inspirerende contact met Dr Nupanga, de rector van de theologische faculteit aldaar. Er werden besluiten genomen voor de vorming van het Deputaatschap voor de Zending en voor de visitatie op het zendingsveld.

Met vreugde en dankbaarheid werd gemeld dat de vGKN zijn toetreden tot het CIO (Contact in Overheidszaken).

Op de eerste Pinksterdag 2009 mag de voortgezette Gereformeerde Kerk van Frieschepalen-Siegerswoude voor Zondtijd voor Kerken een radiokerkdienst verzorgen.

Er werd een concept-brochure over 'huwelijk en samenwonen' besproken. Deze zal, herzien en geïllustreerd, op de volgende synodezitting worden aangeboden. De kerken willen deze brochure breed gaan gebruiken in het pastoraat.

Op basis van diverse gereformeerde formulieren voor het afleggen van de openbare belijdenis des geloofs heeft de commissie liturgische formulieren een concept-belijdenisformulier opgesteld. Dit formulier is ter goedkeuring aan de kerken voorgelegd.

De vGKN hopen hun tweede landelijk 'familiedag' te houden, en wel op zaterdag 6 juni 2009 te Garderen. Het thema van deze dag is: de vrucht van de Geest. Er zal veel ruimte zijn voor verdieping, ontmoeting, creativiteit en samenzang.

De volgende synodezitting zal zijn op D.V. 10 oktober 2009 te Harkema.

Opnieuw beleefden de vGKN een synodezitting met veel ruimte voor opbouw, ontmoeting en samenzang, waarbij met dank aan de Here werd geconstateerd dat de vGKN gezegend worden.

Jeugdig élan bij vijf-jarige vGKN.

Harkema, 10 oktober 2009

De kerken van de voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland kwamen op zaterdag 10 oktober 2009 in synode bijeen in de grootste kerk van dit kerkverband, de kerk van Harkema. Het jeugdwerk bleek in vrijwel alle kerken een grote plaats in te nemen. Voor de grote groep kinderen, tieners en jong volwassenen worden veel en zeer diverse activiteiten georganiseerd. Met het oog op hen is de brochure 'echt een paar' samengesteld. Deze brochure is gebaseerd op het rapport 'huwelijk en samenwonen' dat eerder door de kerken werd aangenomen.

Ook werd een eigen concept-doopformulier gepresenteerd. De conclusie was: "wat zijn wij gezegend dat wij gedoopt zijn!" Het definitieve formulier voor het afleggen van de openbare belijdenis des geloofs wordt D.V. op de komende synodevergadering vastgesteld.

De berichten over de financiën waren opnieuw rooskleurig. Het quotum staat al jaren op € 10,- per ziel. Het werd opnieuw verdeeld over de diverse kerkelijke kerntaken. Het collecterooster voor 2010 werd vastgesteld aan de hand van door de diverse kerken aangedragen collectiedoelen. Uit deze doelen blijkt grote betrokkenheid met de nood in de wereld en met de wereldwijde kerk. De financiële commissie heeft een handboek samengesteld met alle regelingen.

De kerk van Drachtster Compagnie bracht het blijde nieuws dat zij het 'witte kerkje' in Boelenslaan binnenkort haar eigendom mag noemen.

Ds Douma-van der Molen wordt per 1 november 2009 eervol ontheven van het ambtswerk in de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude. Zij blijft predikant in volle rechten op basis van artikel 14 van de kerkorde.

In november hopen de praeses, Ds K.J. Bijleveld, en de scribe en tevens zendingsdeputaat, Br B. Postma, een visitatiebezoek te brengen aan de protestantse theologische faculteit van Bangui in de Centraal Afrikaanse Republiek. De kerken ondersteunen het werk van Dr B. van den Toren aan deze faculteit.

De negende editie van het vGKNieuws werd gepresenteerd. De periodiek is ook beschikbaar via de site, www.vgkn.nl.

Binnenkort hoopt de vGKN het boekje 'bewust zelfstandig, bewust afhankelijk', over vijf jaar vGKN, uit te geven. Dit boekje is geschreven door Dhr.G.J.Kok te Groningen. Zo wordt er onverwachts toch stilgestaan bij het vijfjarig bestaan van de vGKN.

Opnieuw kan worden teruggezien op een gezegende synodezitting, waar veel inhoudelijke gesprekken werden gevoerd. Het was een warme bijeenkomst, waarop de verbondenheid met de Here en elkaar beleefd werd.

vGKN verlangen naar groei

Garderen, 17 april 2010

De kerken van de voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland kwamen op zaterdag 17 april 2010 in Garderen bijeen voor de slotzitting van de synode van Noordwijk 2008-2010. Het verlangen naar groei werd door de afgevaardigden van de diverse kerken verschillende malen en in verband met verschillende aspecten van het kerkelijk leven genoemd.

Zo verlangen de kleinere kerken uiteraard naar groei in getal. In de kerken als geheel is er verlangen om te groeien in geloven en getuigen.

Diverse malen kwam de toerusting van ambtsdragers en gemeenteleden aan de orde. Er werd besloten tot samenstelling van een boekje met de belijdenisgeschriften, voorzien van de uitgeschreven Schriftverwijzingen met een korte inleiding en toelichting.

Een notitie over de relatie van de Kerk met Israël, als uitwerking van artikel 77 van de kerkorde, werd gepresenteerd. Deze notitie zal door de volgende synode worden besproken. Dan wordt ook besloten over de wenselijkheid van de instelling van een deputaatschap voor Kerk en Israël.

Vrijwel iedere kerk bleek zich te bezinnen op de vraag welke ruimte er binnen een gereformeerde kerk is voor andersdenkenden, zonder dat het gereformeerde karakter van de kerk wordt aangetast.

Het formulier voor het afleggen van de openbare geloofsbelijdenis werd aangenomen. Dit zal op de site van de kerken worden geplaatst.

De verbondenheid van de vGKN met andere kerken en kerkgenootschappen wordt onder meer vormgegeven in de samenwerking binnen Zendtijd voor Kerken, het Contact Orgaan voor de Gereformeerde Gezindte en het Contact In Overheidszaken. De vGKN zijn recent volwaardig lid geworden van ZvK en hopen op 16 mei 2010 hun eerste 'eigen' radiokerkdienst uit te zenden. Het zendingswerk in Bangui neemt een steeds grotere plaats in binnen de kerken. In het najaar van 2009 brachten de praeses, Ds K.J.Bijleveld, en de scriba, Br B.Postma, een visitatiebezoek aan de Faculté Théologie Evangelique de Bangui in de Centraal Afrikaans Republiek. Een impressie van dit bezoek liet iets zien van het grote belang van het werk dat Dr B.van den Toren daar doet.

Binnen de kerken bleek behoefte aan een gezamenlijke jongerenactiviteit.

Tijdens deze synodezitting werd Br E.Oosterhof te Wilhelminaord herdacht. Deze broeder diende diverse jaren de kerken door middel van de prediking en 'stukjes voor de kerkbode', waarbij de liefde voor de HERE en Zijn Woord steeds centraal stonden. Jong en oud voelde zich hierdoor aangesproken.

Het kerkverband staat er financieel goed voor. De presentatie van de quaestor, Br G.H.Bakker te Garderen, maakte inzichtelijk op hoeveel terreinen de vGKN actief zijn. De plaatselijke kerken dienen een keur aan collectiedoelen in, waarvoor in het kerkverband wordt gecollecteerd. De gezamenlijke opbrengst wordt daarna door de indienende kerk aan het betreffende doel overgemaakt. De quaestor ontwierp nieuw briefpapier voor de kerken en de predikanten. De folder 'bewust zelfstandig, bewust afhankelijk' werd, geactualiseerd, herdrukt.

De scriba stelde opnieuw een vGKNieuws samen. Dit is, evenals de folder, op de site, www.vgkn.nl, te lezen dan wel te bestellen bij de actuaarius.

De slotzitting van de synode werd bezocht door gasten uit vele delen van het land. Zij mochten samen genieten van de gastvrijheid van de kerk van Garderen, de goede sfeer en de onderlinge ontmoeting, waarin afgevaardigden en gasten werden opgebouwd in het samen staan in de dienst van Jezus Christus, de Heer van Kerk.

BESLUITENLIJSTEN

VAN DE SYNODEZITTING VAN 4-10-08

De kerken zullen **voor 1 november 2008** de door hen gebruikte liturgische formulieren (voor de bediening van de Heilige Doop, het Heilig Avondmaal, het afleggen van Openbare Belijdenis des geloofs en de kerkelijke Huwelijksbevestiging) aan de commissie kerkorde zenden. De afgevaardigden zullen nagaan of vanuit hun kerk is gereageerd. Het formulier voor het afleggen van Openbare Belijdenis des geloofs zal als eerste worden behandeld.

De kerken zullen de gegevens voor het Jaarboekje 2009 **vóór 1 november 2008** aan de actarius zenden, indien mogelijk digitaal.

Als definitie van samenwonen voor het betreffende rapport wordt vastgesteld: Van 'samenwonen' wordt gesproken als liefdespartners zonder te zijn getrouwd een huishouden delen en seksuele gemeenschap met elkaar hebben, waarbij geborgenheid en wederzijdse hulp en steun uitgangspunten zijn. De commissie zal zorgen voor de harmonisatie van het rapport.

De Acta 2006-2008 zullen op korte termijn worden uitgegeven. De kosten bedragen vijf euro, exclusief verzendkosten.

De kerk van Frieschepalen-Siegerswoude wordt zendende kerk voor de familie V.d. Toren. Daar wordt een thuisfrontcommissie gevormd. De kerken dragen **vóór 1 november 2008** een belijdend lid uit hun gemeente voor als zendingsdeputaat en melden dit aan de actarius. Er wordt een budget van € 20.000,-, verspreid over drie jaar, vrijgemaakt voor het werk van Dr en Zr v.d.Toren. Hiervoor wordt een zendingsquotum geheven van € 2,- per ziel.

Van het algemene quotum, groot €10,- per ziel, wordt €2,- bestemd voor de wachtgeldregeling, €3,- voor het solidariteitsfonds en € 3,- voor onderling dienstbetoon en €2,- voor Bangui.

De kosten voor audioserver worden door de landelijke kerk gedragen.

De kerken zien uit naar een opvolger voor de coördinator collectiedoelen, per 1-1-2010.

Wanneer er door de landelijke kas iets geschonken wordt, krijgen de kerken er bericht van.

De kerkorde van de vGKN is in werking getreden.

Het moderamen onderhoudt voorlopig het contact met het CIO (Contact in Overheidszaken).

Op D.V. zaterdag 6 juni 2009 wordt een landelijke vGKN familiedag gehouden te Garderen. Tot 1 november 2008 kunnen de kerken een thema voorstellen. Er wordt een comité uit de kerken gevormd om deze dag te organiseren.

De actarius zal zorgen voor een globale lijst van predikanten die in de vGKN mogen voorgaan.

De volgende synodezitting zal zijn op D.V zaterdag 18 april 2009 te Boornbergum.

VAN DE SYNODEZITTING VAN 18 APRIL 2009

Br O. Oevering van Drachtster Compagnie is verkozen en benoemd als assessor.

Het preekconsent van Br E.Oosterhof te Wilhelminaoord wordt verlengd tot 1 mei 2013.

Er wordt een fonds opgericht voor aankoop, bouw of verbouw van een kerkgebouw ten behoeve van kerken die niet zelf over de middelen daarvoor beschikken. Dit fonds wordt gevuld met giften, de opbrengst van acties en eventueel renteloze leningen. De financiële commissie vormt het bestuur van dit fonds en de kascontrole wordt gedaan door de kascontrolecommissie van de synode.

Indien de kerk van Drachtster Compagnie vraagt om ondersteuning bij de aankoop van een kerkgebouw, kan deze kerk een renteloze lening van € 20.000,- met een looptijd van 20 jaar, ontvangen. Bezit het bedoelde fonds nog niet voldoende middelen om deze lening te geven, dan mag de landelijke kas een renteloze lening van het benodigde bedrag aan het fonds geven. Het fonds is, indien nodig, voor alle kerken beschikbaar. Men zal sponsors zoeken en zorgen dat het fonds gevuld blijft, of dat er toezeggingen zijn.

De quaestor wordt gedéchargeerd over het gevoerde beheer over 2008.

De kerken van Boornbergum-Kortehemmen, Drachtster Compagnie, Garderen en Noordwolde zoeken in totaal nog twee deputaten voor de Zending.

Het Zendingsdeputaatschap maakt een onderbouwd voorstel over het wel of juist niet opnemen van de mogelijkheid van missionair-diaconale taken binnen dit deputaatschap.

Het Zendingsdeputaatschap zorgt dat eind 2009 een visitatie van het werk van de familie van den Toren te Bangui wordt uitgevoerd. De benodigde gelden hiervoor komen uit het Zendingsbudget.

De kerken reageren op korte termijn op het voorstel voor een nieuw reglement voor het CIO.

De kerken proberen onder haar leden een webmaster voor het CIO te vinden.

De afgevaardigden van de vGKN naar ZvK hebben mandaat om mee te denken over een verbeterde vormgeving van de Stichting ZvK.

M.b.t. een eventuele nationale synode van alle kerken met een protestantse achtergrond zal naar bevind van zaken worden gehandeld.

De kerken zullen vóór 1 september reageren op het herziene belijdenisformulier.

De commissie ‘samenwonen enz.’ zal de opmerkingen die ter synode zijn gemaakt meewegen bij het opstellen van een herziene concept-brochure. Deze zal, met illustraties, op de volgende synodezitting behandeld worden.

De kerk van Frieschepalen-Siegerswoude zal een nieuwe kerkvisitator voordragen.

De volgende synodevergadering zal zij op D.V. 10 oktober 2009, om 10.30 uur, te Harkema.

VAN DE SYNODEZITTING VAN 10-10-09

Ds Douma-van der Molen wordt per 1 november 2009 ontheven van haar ambtswerk in de kerk van Frieschepalen-Siegerswoude en blijft predikant in volle rechte naar Art.14 KO.

Het moderamen doet in het voorjaar van 2010 een voorstel voor een landelijke dag of ambtsdragersconferentie in 2011.

De kerkenraden geven vóór 1 januari 2010 door aan de actuaire of zij behoefte hebben aan een regeling waarbij alle vG-predikanten op tevoren vast te stellen zondagen in de morgendienst in de vG-kerken preken. De predikanten reageren hierop voor februari 2010.

Een eventuele uitnodiging van de St. Towards Jerusalem wordt doorgegeven aan de kerken.

Br T.Dotinga te Boornbergum volgt Br Hoekstra op als kerkvisitator. De kerk van Garderen of de kerk van Noordwijk zal een opvolger voor Br v.d.Beek voordragen.

Br R.Caudron te Frieschepalen wordt per 1 januari 2010 coördinator collectiedoelen.

Het quotum 2010 wordt vastgesteld op €10,-, te weten: Bangui €2,-; solidariteit €2,-; wachtgeld € 3,-; bouwfonds € 2,-; o.d.b. € 1,-.

De kerken van Drachtster Compagnie en (bij voorkeur) Boornbergum-Kortehemmen zullen spoedig doorgeven wie de taak van zendingsdeputaat op zich willen nemen.

De kerk van Garderen vraagt Br E.van de Beek of hij secundus afgevaardigde naar het CIO wil worden. Ds Bijleveld wordt primus afgevaardigde.

De kerken zoeken een afgevaardigde voor het COGG; deze dient ambtsdrager te zijn. Verslagen van conferenties worden beschikbaar gesteld aan de kerken.

De commissie liturgische formulieren verwerkt de vragen en opmerkingen in een aangepast concept-belijdenisformulier.

De kerken reageren voor 1 januari 2010 op het concept-doopformulier.

De brochure 'Echt een paar' is bedoeld voor alle gemeenteleden van 15 jaar en ouder. Zij ontvangen het boekje gratis. Anderen kunnen het aanschaffen voor €3,- bij de actuaire.

De afgevaardigden/kerken laten hun gedachten gaan over een digitale nieuwsbrief.

Ds Maliepaard en Br Nanninga maken een notitie m.b.t. Art. 77 KO (relatie met Israël).

De kerken laten aan de actuaire weten of er belangstelling is voor een boekje waarin de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels zijn opgenomen met de uitgeschreven tekstverwijzingen, een korte verklaring van de inhoud, een samenvatting en gespreksvragen.

De volgende vergadering zal zijn op D.V. 17 april 2010, om 10.30 uur, te Garderen. De synode van Noordwijk zal dan worden gesloten.

VAN DE SYNODEZITTING VAN 17-04-10

De brochure 'echt een paar' is vastgesteld door de synode. Er wordt gezocht naar een zoekgeraakte doos met exemplaren van deze brochure.

Het moderamen organiseert een kadercursus voor ambtsdragers en gemeenteleden, met het oog op de diverse geledingen van het kerkenwerk.

Er wordt een boekje uitgeven met de belijdenisgeschriften, voorzien van uitgeschreven bijbelteksten en een korte inleiding en toelichting. De inhoud hiervan zal ook via internet beschikbaar zal zijn. Er wordt eerst een beperkt aantal papieren exemplaren gemaakt.

Vooralsnog wordt er nog geen digitale nieuwsbrief samengesteld.

Het moderamen bezint zich op de wijze van behandeling door de komende synode van de vraag, hoe om te gaan met potentiële ambtsdragers die moeite hebben met onderdelen van de gereformeerde belijdenis.

De vGKGarderen doet vóór de volgende synode voordracht voor een deputaat ad examina.

De kerken sturen hun reacties en vragen n.a.v. de notitie over de relatie met Israël aan de actuaarius, die deze bundelt voor de volgende synode.

De kerken denken na over de instelling van een deputaatschap voor Kerk en Israël.

De kerken zoeken een boekhouder voor het kerverband en dragen deze voor aan de synode, zodat de functies van quaestor en boekhouder gescheiden kunnen worden.

Er wordt een vGKookboekje samengesteld, waarvan de opbrengst voor Bangui is. Recepten kunnen worden ingeleverd bij de scriba of de actuaarius.

De kerken zoeken op korte termijn naar een geschikte persoon voor de Raad van toezicht van Zendtijd voor Kerken. Zij geven de naam van de betrokkene door aan de actuaarius.

De afgevaardigden naar ZvK hebben mandaat om de vertegenwoordiging in de Raad van Toezicht van ZvK te regelen.

De kerken doen voordracht voor leden van het (nieuwe) deputaatschap voor de media.

De actuaarius stuurt de reacties i.v.m. een gezamenlijke jeugdactiviteit naar de kerken. De kerk van Noordwolde wil een dag voor de gezamenlijke jeugd gaan organiseren.

Het formulier voor het afleggen van de openbare geloofsbelijdenis is vastgesteld.

Briefpapier en enveloppen kunnen door kerken en predikanten bij Br Bakker worden besteld.

De evaluatie van de synodezittingen wordt aangehouden tot de volgende synode.

De komende synode wordt D.V. geopend op zaterdag 9 oktober 2010 te Frieschepalen.

FORMULIER VOOR HET AFLEGGEN VAN DE OPENBARE BELIJDENIS VAN HET GELOOF

Broeders en Zusters in onze Here Jezus Christus,

Als gemeente van onze Here Jezus Christus mogen wij met onze kinderen leven in het verbond van Gods genade.

De Drie-enige God -Vader, Zoon en Heilige Geest- wil dit verbond met ons bezegelen en bekrachtigen door het sacrament van de Doop.

De *zegen* van dit verbond is, dat Hij ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt,¹ dat Hij ons om Christus' wil onze zonden vergeeft² en dat Hij ons leven vernieuwt en herschept door Zijn Heilige Geest.³

De *roeping* van dit verbond⁴ is, dat we Hem als onze God erkennen, dat we in het dagelijks leven Zijn Naam belijden, en dat we, tot de dag van de wederkomst, aan het Avondmaal vieren, gedenken en verkondigen, dat Christus door Zijn dood en opstanding het heil voor ons heeft bereid.⁵

We zijn blij en dankbaar dat Hij bij een aantal (jonge) broeders en zusters uit ons midden het verlangen in het hart heeft gelegd om de *zegen* van dit verbond te aanvaarden en te streven naar de *roeping* van dit verbond te leven.

Zij willen graag in uw midden openlijk belijdenis doen⁶ van de Naam, waarin ze gedoopt werden (of: zullen worden*). Ook willen ze graag gesterkt worden in het geloof door het gebruik van het Heilig Avondmaal.

De kerkenraad heeft u hun namen al genoemd. Omdat er geen wettig bezwaar tegen één van hen is ingebracht, willen we hen nu in de gelegenheid stellen om deze belijdenis af te leggen.

Ik vraag jullie daarom nu, op te staan, en voor God en Zijn gemeente oprecht antwoord te geven op de volgende vragen:

Ten eerste: Geloven jullie, dat de waarheid van God, die in het Oude en Nieuwe Testament geopenbaard is, de waarachtige en volkomen leer der zaligheid is;⁷ een leer, die in de belijdenis van de kerk wordt verwoord, en die óók hier in de christelijke kerk geleerd wordt?

Ten tweede: Geloven jullie Gods verbondsbelofte, waarvan jullie in de Doop het teken en zegel hebben (of: zullen*) ontvangen, en belijden jullie, nu jullie de toegang tot het Avondmaal vragen, dat jullie voor God berouw hebben over jullie zonden, en dat jullie je leven níet in jezelf zoeken maar in Jezus Christus, de enige Zaligmaker?⁸

---

¹ 2 Korintiërs 6:18; Hebréeën 12:5,7; Efeziërs 1:5; Galaten 3:26; Galaten 4:6,7

² Romeinen 5:8,9

³ Efeziërs 4:23,24

⁴ Handelingen 2:39

⁵ Matteüs 26:26-29

⁶ Romeinen 10:9,10; Matteüs 16:16; 1 Timoteüs 6:12

* in het geval van volwassendoop

⁷ 2 Timoteüs 3:16

⁸ Matteüs 10:39; Colossenzen 2:11-14; Galaten 2:20

Ten derde: Verklaren jullie, dat het jullie oprechte voornemen is, God de Here lief te hebben en te dienen naar Zijn Woord, tegen de zonde en de verleidingen van de duivel te strijden,⁹ en door Gods genade in leven en sterven trouw te blijven in het belijden van Zijn Naam voor de mensen¹⁰?

Ten vierde: Verklaren jullie dat het jullie oprechte verlangen is om trouw te komen luisteren naar en te gehoorzamen aan het Woord van God¹¹ en deel te nemen aan de sacramenten¹² en beloven jullie verder, dat jullie bereid zijn om gehoor te geven aan de herderlijke zorg van de gemeente en aan haar inspanningen om jullie dicht bij de Here te houden¹³ en mee te werken aan de opbouw van de gemeente van Christus¹⁴?

Wat is hierop jullie antwoord?

[Verlang je in de Naam van de Heer die je beleden hebt gedoopt te worden?*

Wij zijn blij in de naam van de Here Jezus Christus te mogen verklaren, dat vanaf nu de toegang tot het Heilig Avondmaal voor jullie ontsloten is.

De God van alle genade die jullie in Christus geroepen heeft tot Zijn eeuwige heerlijkheid zal jullie -na een korte tijd van lijden- volmaken, bevestigen, sterken en grondvesten. Hem zij de kracht in alle eeuwigheid.¹⁵

Amen.

Dankgebed:

Barmhartige, getrouwe God en Vader,

Wij danken U, dat U het verbond en het werk van Uw genade voortzet in de geslachten; en dat U ook deze (jonge) mensen hebt willen roepen om in Uw Naam te geloven en die Naam te belijden.

Wij bidden U:

- wilt U het goede werk, dat U in hen bent begonnen voleindigen;
- wilt U hen door Uw Heilige Geest hoe langer hoe meer één maken met de Here Jezus Christus, opdat zij met allen die bij U horen steeds meer de liefde van Christus, die alle verstand te boven gaat, mogen kennen;¹⁶
- wilt U in hen de liefde tot U, tot Uw kerk, en tot alle mensen laten groeien;
- wilt U geven dat zij met een standvastig hart bij U blijven en tot U bidden, zonder dat zij ooit overmoedig of laf worden, en volharden in het strijden tegen de zonde;¹⁷
- wilt U hen helpen om goede getuigen van Jezus Christus te zijn in deze wereld;

---

⁹ Efeziërs 6:10-20

¹⁰ Matteüs 10:32,33; 1 Petrus 2:9

¹¹ Hebreeënen 10:25; Handelingen 6:4

¹² Lucas 22:19

¹³ Hebreeënen 13:17

¹⁴ 1 Petrus 2:5; Efeziërs 4:12

* in geval van volwassendoop

¹⁵ 1 Petrus 5:10

¹⁶ Efeziërs 3:17,18

¹⁷ 1 Timoteüs 4:16

- wilt U, trouwe Herder van de schapen, hen onder Uw veilige hoede nemen, opdat ze iedere dag blijmoedig hun kruis op zich nemen en zelfs in leed en verdrukking U blijven volgen;
- wilt U hen -en ons allemaal!- ervoor bewaren dat wij van Uw wegen afdwalen, Uw Naam te schande maken en Uzelf verloochenen;¹⁸
- wilt U geven dat wij met een opgericht hoofd uw Koninkrijk verwachten en U met groeiende liefde en blijdschap dienen, totdat wij, met Uw kerk uit alle tijden en plaatsen, voor Uw troon door U bijeen zijn gebracht en U eeuwig zullen aanbidden in heerlijkheid.¹⁹

Amen.

---

¹⁸ 2 Timoteüs 4:10; Colossenzen 3:5-17

¹⁹ Openbaring 7:9-12

VERSLAG VAN DE LANDELIJK DAG VAN DE vGKN op zaterdag 17 mei 2008 te Garderen

Het thema van deze dag, die door ongeveer 150 leden en gasten van de kerken werd bezocht, was: *Christenen bezitten een Woord voor de wereld!*

Achter de kerk in Garderen was een grote tent opgezet, waarin zich een deel van het programma afspeelde. Ook waren hier stands te vinden van World Servants en het Israël Producten Centrum, de stichting 'Uit Uw hand', Miracle Ministry, de diverse projecten van de kerk van Garderen en het Zendingscentrum van de Christelijke Gereformeerde Kerken met informatie over de zending in Bangui. De boekentafel van Br Bron was uiteraard aanwezig evenals een tweedehands boekenstand van de kerk van Garderen.

Dagvoorzitter Ds K.J. Bijleveld, praeses van de synode, heette in de kerkzaal iedereen hartelijk welkom, en besteedde hierbij extra aandacht aan de aanwezige kinderen. Het eerste lied dat gezongen werd was Psalm 119: 40 en 53. Tijdens deze dag werd er veel samen gezongen- voortgezette gereformeerden zingen graag tijdens hun bijeenkomsten. Br Bakker begeleidde op 'het orgeltje', waaraan hij opmerkelijk veel geluid kon ontlokken. Ds Bijleveld las Handelingen 16:16-34, over Paulus en Silas te Filippi. In hun wereld was waarzeggerij 'big business'. Dat is ook het geval in onze wereld; dat blijkt in Thandi, in Bangui en ook in Nederland. Deze 'akker' moet worden omgeploegd: het oude gewas moet er uit, opdat er iets nieuws kan gaan groeien. Dat geldt ook in verband met het zaaien van het Woord van God. Wanneer een aardbeving het leven van de cipier in Filippi op zijn kop zet, is zijn vraag: 'wat moet ik doen om behouden te worden?' Hij bedoelt daarmee dat hij in leven wil blijven. Het antwoord is: 'vertrouw op de Here Jezus'. Dan wordt in de omgeploegde ziel van deze man het zaad van het Woord gezaaid. Wanneer iemand de Here Jezus vertrouwt, kan het Woord wortel schieten. Daarbij moeten de mensen zien dat de verteller van dat Woord zélf op de Here vertrouwt. Paulus en Silas bemoedigen de kleine gemeente van Filippi; zij beiden gaan weer verder, maar deze mensen blijven in die vijandige plaats wonen en werken. Het doel van deze landelijke dag is ook dat mensen bemoedigd worden voor het werk dat de HERE hen te doen geeft op de plaats waar zij zijn.

Hierna zong men enthousiast 'maak ons tot een stralend licht voor de volken'. Na een gebed waarin de Zegen van de HERE werd gevraagd werd Gezang 445:2 gezongen.

De kerk van Garderen liet iets zien en horen over haar acties 'naar buiten'. Het betrof adventsacties voor Trans World Radio en voor kerkbouw in Tandi (Nepal), een actie voor Messiasbelijdende Joden in Israël en een project in Dobra (Roemenië). In het middagprogramma was ruimte om verder geïnformeerd te worden over deze onderwerpen. Daarna was het weer tijd om te zingen, waarna een pauze volgde waarin men kon drinken, elkaar ontmoeten en de stands bezoeken. Dit alles werd met veel enthousiasme gedaan.

De kinderen hadden hierna hun eigen activiteiten. Helaas was er een communicatiestoring over wie de leiding daarvan had. Gelukkig waren enkele zusters uit Drachtster Compagnie erg vindingrijk. Met de aanwezige materialen en spellen gingen zij aan de slag. Ook maakten de kinderen een wandeling in het dichtbij gelegen bos. 's Middags was er voor hen een presentatie van Miracle Ministry, over de school in Pakistan die door deze Stichting wordt gesteund. De kinderen maakten kaarten voor de kinderen van deze school. Ook was er nog een film, en werd er lekker gespeeld met ballonnen. Natuurlijk was er limonade met koekjes, en een extra-ijsje.

In de kerkzaal maakten de volwassenen kennis met Dr B. van den Toren en zijn echtgenote en met het zendingsproject in Bangui. Ds A. Hilbers, directeur van het Zendingscentrum, vertelde over de impact van het werk van de (Fronstalige) Theologische Faculteit in Bangui in de Centraal Afrikaanse Republiek. Ook werden de vGKN bemoedigd met een stukje

kerkgeschiedenis van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Ook zij begonnen zeer klein, maar werden een levend kerkgenootschap, dat met vreugde zending bedrijft en zo de boodschap van de HERE doorgeeft. Daarna vertelden Dr en Mevrouw van den Toren over hun werk in Bangui. Dr van den Toren is universitair docent, Zr van den Toren geeft cursussen aan de echtgenotes van de aanstaande predikanten en theologische docenten. De studenten komen uit geheel Afrika komen; daarom komen hun gezinnen mee naar Bangui, omdat er anders een kloof binnen het gezin ontstaat. De vrouwen van de afgestudeerden zullen vaak zelf les gaan geven op bijbelscholen of aan vrouwengroepen. Daarom is het belangrijk dat zij goed toegerust worden vanuit de Bijbel. De kinderen van de studenten kunnen sinds enige tijd naar een christelijke basisschool, waarbij Zr van den Toren ook berokken is. In een voormalige Franse kolonie is christelijke onderwijs uniek!

Het contract van Dr en Mevr. van den Toren met de CGK duurde tot 2007. Door de steun van de vGKN kan dit werk een doorstart maken. Dat is erg belangrijk voor de bijbelgetrouwe Evangelieverkondiging in Afrika. Er zijn maar twee Franstalige hogere theologische opleidingen in heel Afrika, terwijl de helft van de Afrikanen Frans spreekt. Het doel van de opleiding in Bangui is dat er naast predikanten docenten voor de vele bijbelscholen op het continent worden opgeleid. Omdat Dr van den Toren inmiddels docent is aan de Universiteit in Oxford, is er ook een relatie met deze Universiteit aan het groeien. Dr en Zr van den Toren krijgen van hun huidige werkgevers de gelegenheid om enkele weken per jaar terug te gaan naar Bangui om cursussen te geven. Ook begeleiden zij mensen op afstand, via internet. Een heel belangrijke vraag is, wat de boodschap van Jezus Christus betekent in de specifieke situatie van de Afrikaanse christenen. De mensen in de Centraal Afrikaanse Republiek voelen zich vaak in de steek gelaten. Omdat de politieke situatie instabiel is, en de meeste hulporganisaties zich richten op de Engelstalige landen, zijn er maar vier buitenlandse hulporganisaties geregistreerd. In geen enkele ander Afrikaans land zijn dat er zo weinig! Toch is de armoede er extreem. Het is heel belangrijk dat de mensen daar weten dat ze niet vergeten worden en dat er voor hen gebeden wordt.

Ds Hilbers voegde hieraan nog toe, dat er in Afrika wekelijks 300 kerken bij komen, en 25.000 mensen zich dagelijks bekeren tot Jezus Christus. Een bijbelgetrouwe opleiding voor predikanten is dan ook zeer belangrijk; anders is het risico groot dat er kerkleiders komen die nog met één been in het heidendom staan.

Nadat Ds Bijleveld de beide predikanten en Zr van den Toren had bedankt voor hun woorden en bemoediging, zongen de aanwezigen 'samen in de Naam van Jezus' en opende Ds Maliepaard de maaltijd met gebed. Alle aanwezigen werden uitgenodigd deel te nemen aan een buffet met ijs toe. Ondertussen was er weer gelegenheid voor ontmoeting en het bezoeken van de stands. Inmiddels was het programma al flink uitgelopen, maar voor dit onderdeel werd toch ruim de tijd genomen.

Omdat Dr en Zr van den Toren weer terug moesten naar Engeland, werd hun workshop eerder dan de andere gehouden. Er werd door een groep belangstellenden intensief doorgevraagd over het leven en werken in Bangui.

Ondertussen begon in de kerkzaal de samenzang weer, waarna een ieder naar één van de workshops kon gaan. Ook kozen enkelen voor een wandeling in de omgeving of rustig rondkijken bij de stands. In de eerste ronde waren presentaties en gesprekken over Trans World Radio, het project voor Messiasbelijdende Joden, Rock Solid en andere jeugdclubs, Gespreks- en GemeenteGroeiGroepen, het organiseren van bijzondere diensten en het werk van de diaconieën. Na een korte pauze kwamen Thandi, Dobra, zendings- en evangelisatiecommissies, vakantiebijbelweek, World Servants, gebedskringen, het maken van kerkelijke websites en het werk van activiteitencommissies aan de orde. Er waren op allerlei plekken in de kerk en de tent geanimeerde gesprekken, waarbij mensen elkaar ideeën aan de hand deden. In andere workshops werd aandachtig geluisterd naar presentaties. Diverse groepen hadden door middel van een beamer beeldmateriaal beschikbaar.

Uiteraard werd de bijeenkomst afgesloten met gezamenlijk zingen. Ds Bijleveld dankte iedereen voor de aanwezigheid op deze eerste ‘familiedag’ van de vGKN. De ontvangst in Garderen was als vanouds erg goed, waarbij ook de inwendige mens niet werd vergeten. Wie graag wilde delen in de kosten kon een bijdrage in een collectebus doen. Het meerdere zal worden geschonken aan de kerk van Thandi (Nepal) en het zendingsproject in Bangui.

Christelijke theologie in het hart van Afrika: Over de Evangelische Theologische Faculteit in Bangui

Dr Benno van den Toren, Wycliffe Hall, Oxford

Jarenlang zijn er vanuit de Christelijke Gereformeerde Kerken contacten geweest met de *Faculté de Théologie Evangelique de Bangui* (FATEB), ofwel de Evangelische Theologische Faculteit in Bangui, de hoofdstad van de Centraal Afrikaanse Republiek. Die contacten liepen in eerste instantie vooral via incidentele gastdocentschappen. Via de Nederlands Gereformeerde stichting Evangelische Toerusting Afrika (EvTA) werden o.a. Dr. G.W. den Hertog, Dr. B. Loonstra en Drs. M. Mulder voor perioden van enkele weken naar Bangui gestuurd om daar intensieve theologische cursussen te geven. In de eerste helft van de jaren negentig ontstonden ook rechtstreekse contacten tussen de Zendingsdeputaten en de FATEB die in 1996 resulteerden in de uitzending van ondergetekende en zijn gezin naar Bangui. Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om in dit artikel wat breder in te gaan op de geschiedenis en het functioneren van de FATEB en op het belang van deze opleiding voor de kerken in Franstalig Afrika.

Geschiedenis

De FATEB is opgericht door de Afrikaanse Evangelische Alliantie (AEA), een overkoepelende organisatie waarin nationale evangelische allianties samenwerken. Net als in de Nederlandse Evangelische Alliantie gaat het daarbij om koepelorganisaties waarin bijbelgetrouwe kerken en organisaties samenwerken in evangelisatie en kerkopbouw. De beweging beperkt zich daarbij niet tot groepen die we in het Nederlands in engere zin 'evangelisch' noemen, maar omvat ook kerken en organisaties met gereformeerde wortels en een gereformeerde theologie. Diezelfde breedheid zie je ook aan de FATEB: hier wordt samenwerkt door christenen uit de Pinksterbeweging en de Anglikaanse kerk en vanuit de gereformeerde en de vrij evangelische traditie.

De eerste Afrikaanse algemeen secretaris van de AEA, de Nigeriaan Dr. Byang Kato, was zich bewust van het belang voor Afrika van een goede evangelikale theologische opleiding op universitair niveau. Veel zendingen en kerken hadden weliswaar bijbelscholen opgericht voor de opleiding van evangelisten en predikanten, maar voor een verdere opleiding van leidinggevenden en van de docenten voor deze opleidingen werden mensen veelal naar Europa of Amerika gestuurd. Dit bleek echter niet voldoende om aan de grote vraag van de groeiende kerken naar hoger opgeleide theologen te voldoen. Een belangrijker bezwaar was wellicht dat deze opleidingen buiten Afrika onvoldoende voorbereiding gaven voor werk in Afrika. De vragen van armoede, van natievorming na de dekolonisatie, van evangelisatie onder moslims en onder aanhangers van de traditionele Afrikaanse godsdiensten stonden daar gewoon niet op de agenda. Verder had men weinig vertrouwen in de opleidingen in Afrika die opgericht waren vanuit kerken die relaties onderhielden met de Wereldraad van Kerken.

Er werd daarom in de algemene vergadering van de AEA in 1973 besloten twee universitaire theologische opleidingen op te richten, een Engelstalige en een Franstalige, om te voldoen aan de vraag naar theologisch kader. Het ging hierbij dus niet om het oprichten van predikantsopleidingen in engere zin, maar veel meer om het opleiden van mensen die zelf op hun beurt anderen zouden kunnen opleiden tot predikant en vormen voor andere taken in de kerk.

Het getuigt van visie dat besloten werd voorrang te geven aan de Franstalige opleiding, omdat men zich bewust was van het feit dat wat opleiding betreft de Franstalige kerken in Afrika ver achter liepen bij de Engelstalige kerken. Omdat de evangelikale kerken internationaal gezien in meerderheid Engelstalig zijn, is het voor de Engelstalige jonge kerken veel gemakkelijker om personele en financiële steun te krijgen dan voor hun Franstalige

zusterkerken. Toch gaat het daarbij niet om een onbeduidende groep. Wanneer we voormalige Franse kolonies ten noorden van de Sahara zoals Algarije en Tunesië niet meetellen, zijn er ten zuiden van de Sahara nog 17 landen met het Frans als officiële taal. Het aantal Franstalige protestantse en evangelikale christenen ten zuiden van de Sahara is inmiddels tientallen malen groter dan dat van hun zusterkerken in Frankrijk, Zwitserland en België.

Deze Franstalige Afrikaanse landen hebben ook voor een deel een eigen problematiek. Een deel van deze landen in Centraal Afrika (zoals Tsjaad, de Centraal Afrikaanse Republiek, Kongo, Rwanda en Burundi) hebben niet of nauwelijks toegang tot zeehavens en horen daarom vaak tot de armste landen van Afrika en zijn zelfs vergeleken met andere afrikaanse landen pas relatief laat met de zending en met westerse invloeden in aanraking gekomen. Andere landen als Senegal, Mali en Niger, zijn in overgrote meerderheid islamitisch, maar kennen wel vrijheid van godsdienst waardoor openlijk evangelisatiewerk mogelijk is. Bijna alle landen delen de geschiedenis van de Franse koloniale overheersing, die vaak bijzonder onderdrukkend was en ook een Europees onderwijssysteem introduceerde dat erg negatief staat tegenover godsdienst en geloof.

In eerste instantie werden er drie mogelijke vestiginglanden voor de FATEB overwogen: Tsjaad, Ivoorkust en de Centraal Afrikaanse Republiek. Uiteindelijk werd het Bangui, de hoofdstad van de Centraal Afrikaanse Republiek. De toenmalige president (en de latere keizer) Bokassa wilde deze instelling graag in zijn land hebben en was bereid een stuk grond te geven vlakbij de zojuist gestichte universiteit. Hij gaf aan de FATEB bovendien het recht om haar eigen universitaire diplomas te geven.

Bangui was ook om andere redenen een goede plek voor deze opleiding. Het is het enige land in Franstalig Afrika waar de meerderheid van de christenen bij een protestantse kerk hoort. Door het vele zendingswerk vanuit de Rooms Katholieke kerk in Frankrijk is overal elders deze kerk in de meerderheid. In Bangui zijn er juist veel kerken, vaak baptistisch of met wortels in de Pinksterbeweging, die door de FATEB stageplaatsen te bieden kunnen bijdragen aan de praktische vorming van de studenten.

Het belang van theologische bezinning en theologisch onderwijs in Afrika

In de ruim acht jaar dat wij als gezin in Bangui gewoond en gewerkt hebben, ben ik steeds dieper onder de indruk geraakt van de wijsheid achter de beslissing om een theologische opleiding en daarmee een theologisch bezinningscentrum op het niveau van de FATEB op te richten. Dit is niet zomaar een extra voor een kerk die door haar eerste ontwikkelingsjaren is heengekomen en mee wil doen met de trend om steeds meer en steeds hogere diplomas te willen. Goed theologisch onderwijs en grondige theologische bezinning is van vitaal belang voor een gezond christelijk leven en voor een helder en krachtig christelijk getuigenis. Dit geldt in het bijzonder in Afrika.

De eerste reden waarom theologisch onderwijs in Afrika van groot belang is hangt samen met de enorme groei die de kerk in enkele generaties in Afrika heeft doorgemaakt. Er is daardoor een groot gebrek aan goed opgeleide voorgangers en aan een grondige bijbelse prediking. Veel gemeenten krijgen nog steeds ‘melk’ en ‘geen vast voedsel’, om met een bijbels beeld te spreken: ze horen over Christus die zonden vergeeft, de duivel overwonnen heeft en de weg naar God weer vrijmaakt, maar leren nauwelijks om als christen te leven en te groeien. Een instelling als de FATEB kan daar op een geweldige manier aan bijdragen. Het onderwijs vermenigvuldigt zich omdat oud FATEB-studenten op hun beurt weer meewerken in de opleiding van anderen. Over heel Franstalig Afrika vind je inmiddels een groot aantal bijbelscholen en theologische opleidingen waarvan de directeur en verschillende docenten aan de FATEB zijn opgeleid.

Het gebrek aan goede vorming van jonge en oudere christenen wordt nog versterkt door het gebrek aan een op Afrika toegespitste theologie. De manier waarop het evangelie wordt verwoord is vaak rechtstreeks van de zendelingen overgenomen en gaat dan ook niet voldoende in op de vragen die in Afrika leven: de armoede, het onrecht, de uitdaging van de

Islam en van de traditionele godsdiensten, ervaringen van ziekte en dood die vaak met geestelijke invloeden verbonden worden, het tribalisme. Als Christus ook over deze gebieden Heer en Heiland is, dan zullen we moeten ontdekken hoe die werkelijkheid er in het licht van het evangelie uitziet. Dat vraagt mensen die zelfstandig in het licht van de Schrift over dergelijke uitdagingen na kunnen denken. De FATEB wil daarvoor opleiden en de docenten aan de FATEB proberen zelf ook het voortouw te nemen in die bezinning. Dit is van levensbelang voor de kerk, want anders blijft dit een westers instituut en wordt het evangelie een extra dat niet in staat is de centrale terreinen van het leven te raken, te bevrijden en te vernieuwen.

Opleiding van het hele gezin

In 1977 begon de FATEB met twee opleidingen. Er was een vijfjarige opleiding tot een 'maîtrise' in de theologie, waarbij de lessen geconcentreerd waren in de eerste vier jaren en het laatste jaar vooral werd gebruikt voor een intensievere stage en voor het schrijven van de eindschrijft.

Naast deze opleiding op universitair niveau was er vanaf het begin een opleiding voor de echtgenotes van de studenten die niet studeerden aan de theologische faculteit, omdat ze niet de geschikte vooropleiding hadden of omdat ze de voorkeur gaven aan een meer praktische opleiding. In de EBPF (*'Ecole Biblique et de la Promotion de la Femme'*) worden naast bijbelse vakken namelijk ook meer algemeen vormende vakken gegeven, zoals Frans, Sango (de lokale taal), boekhouden, koken, naaien, kinderpsychologie en opvoeding.

Hier wordt duidelijk dat de FATEB als doel heeft het hele gezin op te leiden. Hoewel er nogal wat kosten mee gemoeid zijn, is het een belangrijk beleidspunt van de FATEB te verwachten dat getrouwde studenten niet alleen naar Bangui komen, maar dat ze hun gezinnen meenemen. Wanneer een getrouwde student alleen naar de FATEB zou komen zou de studie het gezinsleven verzwakken: de ene echtgenoot, in de praktijk de man, zou zich verder ontwikkelen in een internationale omgeving, terwijl zijn vrouw en kinderen achterblijven en vaak zelfs terug zouden gaan naar het platteland, omdat daar het leven goedkoper is. In het werk in de gemeente wordt echter juist veel van beide echtgenoten verwacht en krijgt ook de vrouw vaak een belangrijke rol. Ze heeft vaak veel mogelijkheden om juist vrouwen in een gemeente, in een kerkgenootschap of aan een bijbelschool te helpen in hun geloofsgroei en in hun algemene ontwikkeling. De EBPF is daar een voorbereiding op en uit verhalen van oud-studenten blijkt dat het een van de meest gewaardeerde aspecten van de opleiding aan de FATEB is. De FATEB hoopt door het gezamenlijk opleiden van man en vrouw ook het gezinsleven te versterken en daarmee een voorbeeld te geven in een omgeving waar het gezin sterk onder druk staat.

De aandacht voor het gezin blijkt ook op andere punten. De FATEB heeft een eigen zondagsschool en een eigen jeugdgroep. Veel kinderen spreken niet de lokale taal en het is daarom belangrijk om naar een Franstalige zondagsschool te kunnen gaan. Sinds de tweede helft van de jaren 80 heeft de FATEB ook een lagere school. Deze is oorspronkelijk begonnen door de studenten zelf die zich zorgen maakten over de voortdurende stakingen in het openbaar onderwijs. Omdat ook veel gezinnen uit de stad hun kinderen naar deze school stuurden, is de school snel gegroeid en ze heeft nu ongeveer zeshonderd leerlingen. De laatste jaren wordt er bewuster aan gewerkt om het christelijk karakter van het onderwijs te versterken. Tot nu toe werden er steeds een paar lokalen bijgebouwd op allerlei hoeken van het FATEB-terrein, maar in 2005 is begonnen met de bouw van een nieuwe school met 12 lokalen, onder meer met behulp van een Nederlandse bijdrage van EO-Metterdaad.

Verschillende opleidingen

In de loop der jaren is de theologische opleiding aan de FATEB naar verschillende kanten uitgebouwd om te beantwoorden aan de vraag vanuit kerken en christelijke organisaties. De oorspronkelijke vijfjarige opleiding is in de jaren negentig teruggebracht naar vier jaar met de

mogelijkheid om na drie jaar een ‘licence’ te halen, vergelijkbaar met het vroegere kandidaatsexamen in Nederland. In het jaar 2005-06 is weer teruggegaan naar een vijfjarige opleiding. Deze verandering loopt parallel aan de ontwikkelingen in het universitair onderwijs in Europa waar nu breed is gekozen voor een Bachelors-opleiding van drie jaar en een Masters-opleiding van twee jaar. De FATEB volgt deze Europese ontwikkelingen, maar loopt in Afrika op de ontwikkelingen vooruit. De reden om deze omslag zo snel te maken is dat de FATEB op deze wijze beter haar functie kan vervullen om theologische opleidingen elders in Afrika te ondersteunen. Sinds 1977 is het niveau van theologische opleidingen op veel plaatsen in Afrika omhoog gegaan. Een aantal bijbelscholen zijn doorgegroeiwd en bieden nu een Licence-diploma, zodat studenten daarvoor steeds minder naar de FATEB komen, maar in hun eigen regio blijven. De FATEB trekt daarom steeds meer studenten die hier alleen voor hun mastersdiploma komen en heeft de kerken veel meer te bieden met een tweejarig en gespecialiseerd mastersdiploma dan met het eerdere eenjarige en algemene masterdiploma in de theologie.

Afgelopen september is daarom begonnen met drie specialisaties op het mastersniveau, in Oude Testament, Nieuwe Testament en in de Systematische Theologie. Dit is nog zeker niet ideaal en de keuzemogelijkheden hangen in de praktijk sterk af van de beschikbare docenten. Het ligt in de planning om volgend jaar ook te beginnen met een afstudeerrichting missiologie, geconcentreerd op evangelisatie en gemeenteopbouw in een islamitische context. De Islam maakt vooral in West- en Oost-Afrika een geweldige opleving door en is één van de belangrijkste uitdagingen voor de kerk als het gaat om de verkondiging van het evangelie. Binnenkort hoopt de docent Moussa Bongoyok na een promotiestudie in de Verenigde Staten terug te komen om de leiding van deze afstudeervariant op zich te nemen.

Sinds enkele jaren is er aan de FATEB ook een tweejarige opleiding voor bijbelvertaler. Deze opleiding is opgezet in samenwerking met de SIL, in Nederland bekend als de Wycliffe Bijbelvertalers. Het is steeds duidelijker geworden dat de enorme uitdaging om de bijbel voor iedereen toegankelijk te maken in zijn of haar eigen taal de inzet van lokale bijbelvertalers nodig maakt. Veel bijbelvertaalwerk is gedaan door zendelingen, maar dit is niet voldoende om aan de grote vraag te voldoen. Daar komt bij dat er binnen groepen die een bijbelvertaling nodig hebben vaak al mensen zijn met voldoende opleiding om zelf het werk op te pakken en dat mensen natuurlijk veel beter naar hun moedertaal kunnen vertalen dan naar een taal die hen vreemd is. De groep die aan de FATEB studeert voor bijbelvertaler volgt voor ongeveer driekwart van de tijd vakken samen met de andere studenten, met name in de studie van de bijbeltalen en van de exegese. Voor een deel van hun tijd krijgen ze toegespits onderwijs in de taalwetenschap en in de praktijk van het vertalen, zowel door docenten van de FATEB als door gastdocenten van de Wycliffe Bijbelvertalers.

Een belangrijke ontwikkeling is de nieuwe mogelijkheid om te promoveren aan de FATEB. Dit betreft een vier- of vijfjarige opleiding, waarbij in de eerste twee jaar de onderzoeksvaardigheden en een brede kennis van het vakgebied worden ontwikkeld. In de twee of drie jaar daarna wordt dan het proefschrift geschreven. In 2004 zijn de eerste vier studenten in dit programma begonnen, alle vier op het gebied van de systematische theologie. Voor de kerken in Afrika is dit een belangrijke stap. Hierdoor wordt het mogelijk om ook op dit niveau in Afrika zelf opgeleid te worden waarbij voortdurend een relatie wordt gelegd met de theologische vragen die het leven daar oproept. Tegelijkertijd is het op dit niveau ook van belang om studenten niet alleen via literatuurstudie, maar ook persoonlijk contact te laten hebben met de theologische wereld buiten Afrika. Voor elke student is daarom een studieperiode van een aantal maanden in Europa of elders voorzien. Daarvoor worden speciale samenwerkingsverbanden ontwikkeld, onder meer met de Vrije Evangelische Theologische Faculteit in Vaux-sur-Seine, vlakbij Parijs.

Het jongste studieprogramma aan de FATEB is een opleiding in christelijk leiderschap. Dit programma is grotendeels ontwikkeld door de organisatie ‘Development Associates International’. Studenten in deze cursus komen twee keer per jaar voor enkele

weken bij elkaar en worden verder op afstand begeleid via het internet, want de moderne communicatiemiddelen zijn ook in de grote steden in Afrika toegankelijk. Deze opleiding is niet uitsluitend op theologen gericht, maar richt op een bredere groep hoger opgeleide leidinggevendenden om hen te helpen een christelijke visie op leiderschap en management te ontwikkelen.

Docenten en studenten

Als we terugkijken op de ruim vijftientig jaar dat de FATEB bestaat, dan kunnen we daarin de hand van God ontdekken. Die hand zien we zeker in die tijden dat het weinig scheelde of de FATEB zou gesloten worden, of ze zou inkrimpen tot een klein instituut met een beperkte betekenis. Het heeft soms op scherp gestaan door interne conflicten, door financiële problemen, en door de sociale en politieke onrust in de Centraal Afrikaanse Republiek. Dat de FATEB nog functioneert is een teken van de trouw van God en een teken van Gods specialiteit om door gebrekkige mensen grote dingen te doen.

Er is over de jaren heen zelfs een belangrijke groei waar te nemen. Hierboven heb ik vooral aandacht gegeven aan de studieprogramma's, maar dit geldt ook in andere opzichten. Ondanks alle schommelingen is het mijn indruk dat de kwaliteit van het onderwijs over de jaren heen langzaam verbetert. Dit is des te wonderlijker als we bedenken dat de kwaliteit van het algemene onderwijs in de Centraal Afrikaanse Republiek en de omringende landen alleen maar afneemt.

Het aantal studenten heeft de laatste jaren belangrijke schommelingen laten zien. Op het moment studeren er ruim 60 studenten voltijds aan de verschillende programmas van de FATEB, zo'n 30 studentes aan de EBPF en zo'n 25 aan de deeltijdopleiding in christelijk leiderschap. In de komende jaren zal het aantal studenten aan de algemene theologische opleiding wellicht blijven afnemen. Dit is voor een deel te danken aan het succes van de FATEB zelf: veel oud-FATEB-studenten geven nu les aan vergelijkbare opleidingen in omringende landen. De FATEB zal steeds meer een bijdrage moeten geven door het aanbieden van gespecialiseerde opleidingen die kleinere instituten niet kunnen verzorgen.

De positieve groei is heel duidelijk te zien als we kijken naar het Afrikaanse docentenkorps. Toen we in 1997 aankwamen was er één gepromoveerde Afrikaanse docent, die als rector van de opleiding weinig les kon geven. Op dit moment zijn er vijf gepromoveerde Afrikaanse collegae aangevuld met één Amerikaanse docente. Dit is uniek in de geschiedenis van de FATEB. Er zijn drie docenten elders bezig met een promotieonderzoek en we hopen dat er binnen een aantal jaren voor elk vakgebied een gepromoveerde docent zal zijn.

In de zomer van 2005 hebben we als gezin afscheid genomen van de FATEB. Het was niet gemakkelijk dit werk achter te laten en we hebben regelmatig heimwee. We zijn dankbaar dat we, eerst namens de Zendingdeputaten van de Christelijke Gereformeerde kerken en nu namens de Zending van de vGKN, in de toekomst nog op afstand bij de FATEB betrokken kunnen blijven door het geven van intensieve cursussen en door het begeleiden van studenten die zich voorbereiden op een promotie.

Het FATEB-ethos

Een opleiding als de FATEB wordt natuurlijk niet in de eerste plaats gemaakt door de verschillende studieprogramma's, maar vooral door de visie die er achter al die programma's zit, door het ethos van de opleiding. Een aantal aspecten van het ethos zijn al aan de orde gekomen. Er is al gewezen op het evangelikale karakter van de opleiding. Die blijkt uit de dogmatische grondslag van de school, maar wordt veel duidelijker in de sterke concentratie op de Bijbel in het onderwijs, uit de centrale plaats van Christus als Heer en Verlosser in de dogmatische bezinning, op het verlangen het geloof realiteit te zien worden in veranderde levens en in een grote aandacht voor evangelisatie vanuit het verlangen dat ieder Christus leert kennen. Het evangelikale ethos wordt verder zichtbaar in een concentratie op deze

centrale drijfveren die ons samenbinden. Er zijn ook veel dingen waar binnen de gemeenschap verschillende meningen over bestaan, zoals over de kinderdoop en over de plaats van de Heilige Geest. Deze vragen worden beslist niet onbelangrijk geacht en er wordt veel over gesproken. Ze worden echter wel beschouwd als vragen van een tweede orde, die het getuigenis van Jezus Christus aan degenen die Hem nog niet kennen niet mogen hinderen.

Een ander aspect van het FATEB-ethos is ook al aan de orde gekomen: de visie om heel het gezin op te leiden en echtparen samen voor te bereiden op het werk in Gods Koninkrijk. Dit hangt samen met een breder streven om de academische bezinning niet op te sluiten in het klaslokaal en in de bibliotheek, maar gestalte te laten krijgen in het leven van alledag. Wat dat betreft helpt het dat de meeste studenten en docenten met hun gezinnen op de campus wonen. Als docent ben je dus niet alleen tijdens lessen bezig met studenten. Je staat voor de uitdaging om in de manier waarop je leeft als gezin en in de wijze waarop je omgaat met de mooie en moeilijke dingen in het leven, met je eigen succes en met je eigen falen, te laten zien hoe het is om met Christus te leven.

Het ethos van de FATEB komt het helderst naar voren in het devies van de FATEB: *'excellence académique, piété biblique et passion des âmes'* ('academische kwaliteit, bijbelse vroomheid en bewogenheid met hen die Christus niet kennen'). Na ruim acht jaar met de FATEB-gemeenschap meegeleefd te hebben weten we maar al te goed dat we op al die drie punten voortdurend tekort schieten. Toch weten we ook als studie-gemeenschap dat God niet minder verdient en dat zijn kerk en wereld met minder niet gediend zijn. Dit devies blijft daarom een voortdurend gebed dat richting geeft aan dit stuk werk in God's Koninkrijk. We zijn dankbaar dat in de afgelopen jaren ook in Nederland zoveel mensen en gemeenten meegebeden hebben voor het werk van de FATEB en we hopen dat dat in de toekomst zal blijven gebeuren.